अभियान साप्ताहिक
ABHIYAN WEEKLY
Devendrachudal@gmail.com

वर्ष : ४१ / अंक : ४२ / २०८१ जेठ २५ गते शुक्रबार / नेपाल सम्वत ११४४ / June. 7, 2024 / मूल्य रु. १०/-

कार्यपालिकाको दबाबमा सम्वैधानिक निकायहरू

काठमाडौ । सम्वैधानिक परिषद्मा प्रधानमन्त्री हावी हुने गरी विधेयक राज्य व्यवस्था समितिबाट पारित गरिएकोमा संविधानविद् र सरोकारवालाहरूले आपत्ति जनाएका छन् । ३० वटा सम्वैधानिक आयोगका पदाधिकारी र सर्बोच्च अदालतका प्रधान्यायाधिशको लागि नाम सिफारिस गर्ने सम्वैधानिक परिषद्मा प्रधानमन्त्री अध्यक्ष रहने व्यवस्था संविधानले गरेको छ । प्रस्ताविध विधेयकमा प्रधानमन्त्रीले परिषद्को बैठक राख्न सहज हुने र गणपुरक संख्यामा नै संशोधन गरिएको छ ।

पदाधिकारीको सिफारिसको निर्णयमा अध्यक्षको अनिवार्य सहमति हुनुपर्ने प्रावधान राखिएको हुनाले प्रधानमन्त्रीले नचाहेसम्म कुनै व्यक्तिको नाम सिफारिस हुनै नसक्ने व्यवस्था गरिएको छ ।

सम्वैधानिक परिषद्को अध्यक्षमा प्रधानमन्त्री हुने र सदस्यहरूमा प्रतिनिधिसभाका सभामुख, राष्ट्रियसभाका अध्यक्ष, प्रधानन्यायाधिश,

>>> बाँकी ८ पेजमा

हामीलाई www.abhiyanweekly.com.np मा पनि पढ्न सकिन्छ ।

सरकार टिकाउन मन्त्रिपरिषद्को हेरफेर हुने

काठमाडौ । २०८० फागुन २१ गते कांग्रेससँगको गठबन्धन तोडेर नेकपा एमाले सहितको गठबन्धन बनाएर प्रधानमन्त्री रहेका पुष्पकमल दाहालले आफ्नो नेतृत्वको मन्त्रिपरिषद् हेरफेर गर्ने तयारी थालेका छन् । अहिले मन्त्रिपरिषद्मा नेकपा एमाले, माओवादी केन्द्र, राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टी, एकीकृत समाजवादी र अशोक राईले नेतृत्व गरेको जनता समाजवादी रहेका छन् । पुष्पकमल दाहालले हालै विश्वासको मत लिंदा जनमत र नागरिक उन्मुक्ति पार्टीले समेत विश्वासको मत दिएको हुनाले उनीहरूलाई समेटेर मन्त्रिपरिषद्को हेरफेर गर्न लागिएको बताइएको छ । संघीय संसदमा जनमत पार्टीको ६ र नागरिक उन्मुक्ति पार्टीको ४ सांसद रहेका छन् भने जनमत र नागरिक उन्मुक्ति पार्टी मधेश प्रदेश र सुदुरपश्चिम प्रदेशमा सरकार निर्माण गर्न

>>> बाँकी ८ पेजमा

सत्ता गठबन्धनलाई संकट थपिदै

काठमाडौ । पुष्पकमल दाहाल नेतृत्वमा रहेको सरकारलाई दिनप्रतिदिनि संकट थपिँदै गएको छ । रास्वपाका सभापति समेत रहेका उपप्रधानसहित गृहमन्त्री रवि लामिछाने माथि सहकारी ठगीको आरोप लाग्दै आएकाले सर्बोच्च अदालतले जेष्ठ २० गते कास्की प्रहरीमा गत माघ २२ गते दर्ता भएको उजुरी सहित उपस्थित हुन विपक्षीका नाममा आदेश जारी गरेको छ । सर्बोच्च अदालतका न्यायाधिश तिलप्रसाद श्रेष्ठको इजलासले त्यस्तो आदेश जारी गरेको हो ।

सहकारी बचत अपचलन गरेको भन्दै गृहमन्त्री लामिछानेमाथि प्रहरीमा उजुरी परेको/नपरेको प्रमाणित कपी सर्बोच्चले मगाएको हो । सहकारी बचत अपचलनमा प्रहरी अनुसन्धानमा गृहमन्त्री लामिछानेले प्रभाव पार्ने विषय टुँगो लगाउनु अघि उनीमाथि उजुरी परेको छ कि छैन भनेर सर्बोच्च अदालतले यकिन गर्न खोजेको

>>> बाँकी ८ पेजमा

आउँदो हप्ता दाहाल सरकारका लागि संकट

अदालतको आदेशमा सरकारको भविष्य निर्धारण

काठमाडौ । नेकपा एमाले, रास्वपा सहितको गठबन्धन बनाएपछि नेपाली कांग्रेस जुनसुकै अवस्थामा पनि जस्तोसुकै हथकण्डा प्रयोग गरेरै भएपनि अलिहेको सत्ता गठबन्धन भत्काउन लागि परेको छ । खासगरी रास्वपाका सभापति एवं उपप्रधानसहित गृहमन्त्री बनेका रवि लामिछाने सहकारी ठगी प्रकरणमा मुछिएका हुनाले उनीमाथि संसदीय छानविन समिति बनाउनुपर्ने माग राखेर लामो समयसम्म कांग्रेसले संसद अवरूद्ध गरिरह्यो ।

कांग्रेसले लामिछानेको नामै किटेर संसदीय छानविन समिति बनाउनुपर्ने अडान लिएको थियो भने नाम किट्दा अभियोग लाग्दैमा नामै किटेर छानविन समिति बनाउँदा राम्रो सन्देश नजाने र नाम किट्दा छानविन नै नगरि दोषी ठहर हुने भएकाले त्यसलाई सत्ता गठबन्धनले अस्वीकार गर्दै आएको थियो । अन्तिम समयमा कांग्रेसले रवि लामिछाने संलग्न रहेका सहकारीहरूको नाम उल्लेख गर्नुपर्नेमा सहमति जनायो । सो सहमति अनुसार ७ सदस्यीय संसदीय छानविन समिति समेत गठन भइसकेको छ । अब संसदीय छानविन समितिले छानविन गर्ने तयारी गरिरहेको छ ।

पछिल्लो समयमा अधिकांश सहकारी सञ्चालकहरूले जनताबाट उठाएको पैसा अपचलन गरिरहेका छन् । सरकारले केही सहकारीहरूलाई समस्याग्रस्त घोषणा गरिसकेको छ । सहकारी सञ्चालकहरूमा राजनीतिज्ञहरू नै रहेकाले गर्दा उनीहरूले राजनीतिक दलहरूलाई प्रयोग गरेर आ आफ्नो स्वार्थ पूरा गरिरहेका थिए । सहकारी ठगीमा कांग्रेस, एमाले, माओवादी केन्द्र, राप्रपा, रास्वपा सहितका अन्य दलका नेता तथा कार्यकर्ताहरूको समेत संलग्न भएका हुनाले राजनीति आडमा उनीहरूलाई बचाउँदै आएको थियो । जब रवि लामिछाने उपप्रधानसहित गृहमन्त्री बने त्यसबेला सहकारी ठगीमा लागि परेका व्यक्तिहरूमाथि छानविन गर्नुपर्ने माग जोडदार रूपमा उठेको थियो । सहकारी ठगी प्रकरण सत्तासँग प्रत्यक्ष रूपमा जोडिएको छ ।

लामिछानेले नेपाली कांग्रेसलाई समर्थन गरेको भए सो विषय सायद विषयमा उठ्ने नै थिए । सत्ता समिकरण

>>> बाँकी ८ पेजमा

बजेटका कारण प्रधानमन्त्री अप्ठ्यारोमा

काठमाडौ । नेकपा एमाले, माओवादी केन्द्र, रास्वपा लगायतको सत्ता गठबन्धन आफैंभित्र अविश्वासको बातावरण रहेको छ । अर्थमन्त्री वर्षमान पुनले जेष्ठ १५ गते संसदमा पेश गरेको बजेटलाई लिएर सत्ता गठबन्धनभित्रै असन्तुष्टि बढ्दै गएको छ । सत्ताको प्रमुख घटक नेकपा एमालेले समेत बजेटको विरोध गरेको छ । माओवादी केन्द्रका नेता समेत रहेका अर्थमन्त्री पुनले सत्ता गठबन्धनमा रहेका दलहरूसँगै सल्लाह नै नगरी एकलौटी रूपमा बजेट ल्याएको आरोप लाग्दै आएको छ ।

नेकपा एमालेले बजेटमा जनयुद्ध शब्द प्रयोग गरेको र बजेट माओवादीतिर ढल्किएको भन्दै विरोध गरेको छ भने अर्को सत्ता गठबन्धन रास्वपा र एकीकृत समाजवादीले समेत बजेटको विरोध गरेका हुनाले प्रधानमन्त्री दाहाललाई सत्ता गठबन्धन बचाई राख्न निकै कठिन हुँदै गएको छ । कांग्रेस, राप्रपा र जसपा नेपाल अहिले विपक्षी दलमा रहेका छन् । उनीहरूले बजेटको विरोध गर्नु विपक्षी दलको धर्म नै भएपनि सत्ता पक्षबाटै बजेटको विरोध हुनुले बजेट कसको भन्ने प्रश्न समेत उठेको छ ।

बजेटको तयारी झण्डै दुई महिना अघि देखि नै हुने भएपनि अहिले संसदमा प्रस्तुत गरिएको बजेट ५१ घण्टामा नै निर्माण गरिएको जस्तो आरोप अर्थमन्त्री माथि लागेको छ । अर्थमन्त्री जोडिएको पार्टी र त्यस पार्टीमा रहेका

>>> बाँकी ८ पेजमा

बजेटप्रति ओलीको आक्रोश

काठमाडौ । सत्ताको प्रमुख घटक नेकपा एमालेका अध्यक्ष केपी ओलीले सरकारले संसदमा पेश गरेको बजेटमा माओवादी केन्द्रको जनयुद्धको रङ्ग दिएको भन्दै आलोलचना गरेका छन् । त्यही कारणले गर्दा बजेट माओवादी केन्द्रतिर ढल्केको आरोप लगाएका छन् । अर्थमन्त्री वर्षमान पुनले गत हप्ता संसदमा बजेट पेश गरेका थिए । संसदको दुवै सदनको बैठकमा पेश गरेको बजेटलाई अध्यक्ष ओलीले अन्योलग्रस्त र गम्भीर त्रुटी भएको बताएका छन् ।

प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहालले गत शुक्रबार समाजवादी उन्मुख बजेट ल्याउन अर्थमन्त्री पुन सफल भएको भन्दै त्यसको पक्षमा दृढताका साथ उभिन आफ्ना सांसदहरूलाई निर्देशन दिएका थिए । अर्को तर्फ एमाले अध्यक्ष ओलीले आफ्ना सांसदहरूलाई समर्थन र आलोचना गर्न निर्देशन दिएका छन् । बजेटमा एमालेले अस्वीकार गरेको जनयुद्धलाई सम्बोधन गरेको भन्दै अध्यक्ष ओलीले बजेटको आलोचना गरेका हुन् । यस अघि शसस्त्र संघर्ष प्रयोग गर्दै आएकोमा यस पटक बजेटका २ नम्वर बुँदामा २००७, २०४६ को आन्दोलन २०६२/६३ को जनआन्देलन सँगै २०५२ को जनयुद्ध शब्दको प्रयोग भएकाले गर्दा अध्यक्ष ओलीले त्यसको आलोचना गरेका हुन् ।

आगामी बर्षको बजेटमा द्वन्द्वपीडित

>>> बाँकी ८ पेजमा

माधवसँगै उपेन्द्र यादवलाई समेत संकट थपिंदै

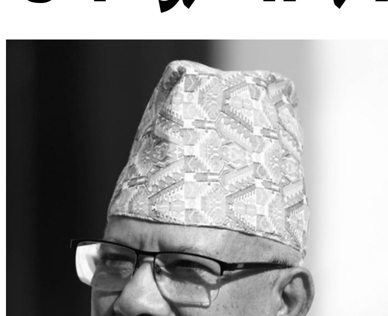

काठमाडौ । कहिले सत्ता गठबन्धनमै रहेर सत्ता गठबन्धनकै आलोचना कहिले संघीय संसदको प्रमुख विपक्षी दलको बैठकमा सामेल भएर आफ्नो दु:ख पोख्दै आएका एकीकृत समाजवादीका अध्यक्ष माधव नेपालसँग अब धेरै विकल्प बाँकी नरहेको अवस्था देखिँदै आएको छ । संघीय सरकारमा सहभागि भएको एकीकृत समाजवादीले पुष्पकमल दाहाल नेतृत्वको सरकारलाई समर्थन दिएको भएपनि त्यो दिगो हुन सक्ने अवस्था देखिँदैन । मधेश आन्दोलनबाट राजनीतिमा आएका उपेन्द्र यादव मधेशकै राजनीतिमा कमजोर सावित हुँदै गएका छन् । २०७९ मंसिरमा सम्पन्न भएको संघीय संसदमा उनको पार्टीले १२ सिट मात्र जित हाँसिल गरेको थियो भने मधेश प्रदेशमा १९ सिट जित हाँसिल गरेर मधेश प्रदेशमा सरकारको नेतृत्व गरिरहेको थियो । तर, जसपा नेपालले दाहाल सरकारलाई दिएको समर्थन फिर्ता लिएपछि मधेश प्रदेशको नेतृत्व समेत उसले गुमाउन पुगेको छ ।

मुलुकको राजनीतिमा थप उतार चढाव नआएको खण्डमा मधेश प्रदेशमा जनता समाजवादी पार्टी नेपालले सरकारको नेतृत्व गुमाएको छ । संघीय संसदमा १२ सिट रहेको भएपनि अशोक राईको नेतृत्वमा जसपा नेपाल विभाजित भएको छ । अब जसपा नेपालका पक्षमा संघीय संसदमा ५ सांसद मात्र रहेको र राई नेतृत्वको जसपामा ७ सांसद रहेका

>>> बाँकी ८ पेजमा

मोदीले दिए दाहाललाई धन्यवाद

काठमाडौँ । भारतीय प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदीले प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहाल 'प्रचण्ड' लाई न्यानो शुभकामनाका लागि धन्यवाद दिएका छन् । बुधबार साँझ ट्वीट गर्दै प्रधानमन्त्री मोदीले प्रधानमन्त्री प्रचण्डसँग कुरा गर्न पाउँदा खुसी लागेको बताएका हुन् ।

उनले सामाजिक सञ्जाल एक्समा लेखेका छन्, 'प्रधानमन्त्री प्रचण्डसँग कुरा गर्न पाउँदा अत्यन्तै खुसी लाग्यो। वहाँको न्यानो शुभकामनाको लागि वहाँलाई धन्यवाद व्यक्त गरेँ। भारत र नेपालबिचको गहिरो र बहुआयामिक साझेदारीलाई सुदृढ गर्ने हाम्रो साझा प्रतिबद्धतामाथि जोड दिंदै हाम्रो सम्बन्धमा सकारात्मक गति कायम राख्ने कुरामा सहमत भयौं ।'

>>> बाँकी ८ पेजमा

भारतीय चुनाव र सबैका लागि विकास ?

अनुस गौरव

७३ दिन लामो र सात चरणमा समेटिएको भारतमा विश्वको सबैभन्दा लामो निर्वाचन प्रक्रिया सकिँदै गएपछि विभिन्न राजनीतिक दलले मुस्लिम समुदायमाथि गरेको व्यवहारको चिन्ताको विषय बनेको छ । अन्तिम चरणको मतदान १ जुन २४ को लागि तय गरिएको छ, जुन ४ मा नतिजा आउने अपेक्षा गरिएको छ ।

सत्तारूढ भारतीय जनता पार्टी (भाजपा), स्वयम् प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदीले पनि २०२४ को चुनावमा तेस्रो कार्यकालका लागि प्रतिस्पर्धा गर्दा मुस्लिम समुदायलाई आफ्नो अभियानमा केन्द्र बिन्दुको रूपमा प्रयोग गरेका थिए ।

ऐतिहासिक रूपमा, बीजेपीले समर्थन जुटाउनका लागि गाईको संरक्षण, पाकिस्तान र मुस्लिम जस्ता मुद्दाहरूको संयोजन प्रयोग गरेको छ । २०२१४ र २०१९ को चुनावमा पहिलो दुई विषयवस्तुहरू प्रतिध्वनित भए पनि, यो वर्ष यो पूर्ण रूपमा मुस्लिमहरूमा केन्द्रित भएको देखिन्छ ।

प्रधानमन्त्री मोदीले विपक्षी कांग्रेस पार्टीलाई पाकिस्तानसँग जोड्ने प्रयास गरे, आफ्नो घोषणापत्र र मुस्लिम लिगबीच समानताहरू चित्रण गरे । तथापि, यो कार्यनीतिले मतदातासँग पर्याप्त आकर्षण हासिल गर्न सकेन, र मुस्लिम अल्पसंख्यकको बारेमा हिन्दू बहुसंख्यकहरू बीचको डर बढाउनेतर्फ ध्यान केन्द्रित गरियो ।

२१ अप्रिल, २०२४ मा एक अभियान ऱ्यालीमा, मोदीले विवादास्पद रूपमा मुस्लिमहरूलाई "घुसपैठकर्ता" भनेर उल्लेख गरे, पछि कांग्रेसको नेतृत्वमा रहेको सरकारले "धेरै बच्चाहरू भएका समुदायहरूमा हिन्दू सम्पत्ति पुनः वितरण गर्ने" दाबी गरेर आफ्नो बयानलाई तीव्र पार्दै स्पष्ट कोडेड सन्दर्भ ।

यस रणनीतिले व्यापक प्रभाव पारेको छ, जसले गर्दा धर्मनिरपेक्ष पार्टीहरूले पनि मुस्लिम उम्मेदवारहरू उम्मेदवारहरू उम्मेदवार बनाउनबाट टाढा रहन बाध्य छन् । कांग्रेस पार्टीले आफ्नो चुनावी घोषणापत्रमा 'मुस्लिम' उल्लेख नगरेको स्पष्ट रूपमा देखाएको छ ।

भारतको चुनावी नक्सामा एक नजरले मुस्लिम मतको रणनीतिक महत्त्वलाई जोड दिन्छ ।

५४३ लोकसभा सीटहरू मध्ये, १६१ सीटहरूमा मुस्लिमहरूले १५ प्रतिशत र अधिक मतदाताहरूको प्रतिनिधित्व गर्दछ । पहिलो-पस्ट-द-पोस्ट प्रणाली अन्तर्गतको संसदीय चुनावमा, १५ प्रतिशतको भोट सेयर महत्त्वपूर्ण छ किनभने विजयी उम्मेदवारले बहुपक्षीय चुनावमा प्रायः २५-३० प्रतिशत भोट पाउँछन् ।

त्यहाँ २० प्रतिशत वा सोभन्दा बढी मुस्लिम जनसंख्याको हिस्सा भएको ८६ सीटहरू छन् र १६ निर्वाचन क्षेत्रहरू छन् जसमा मुस्लिमहरूको हिस्सा ५० प्रतिशतभन्दा बढी छ ।

कम मुस्लिम उम्मेदवारहरू

यसका बाबजुद पनि धर्मनिरपेक्ष दलहरूले मुस्लिम उम्मेदवारहरूलाई उम्मेदवार बनाउनबाट टाढै रहे, उनीहरूलाई उचित राजनीतिक प्रतिनिधित्व नदिई समर्थन मागे ।

उम्मेदवारीका हिसाबले कांग्रेस पार्टीले ३२८ जना उम्मेदवार खडा गरेको छ जसमा १९ जना मात्र मुस्लिम छन्, जुन अघिल्लो वर्षको तुलनामा घटेको हो ।

यो २०१४ र २०१९ मा क्रमशः ३१ र ३४ मुस्लिम उम्मेदवारको तुलनामा कम हो । उत्तर प्रदेशको समाजवादी पार्टी, मुस्लिम मतहरूमा भर परेको पार्टीले ७१ उम्मेदवारहरूलाई मनोनयन गऱ्यो, जसमध्ये चार जना मात्र मुस्लिम थिए, जुन २०१९ मा आठ थियो ।

बिहारमा, लालुप्रसाद यादवको राष्ट्रिय जनता दल (आरजेडी) ले कांग्रेस पार्टीसँग गठबन्धनमा प्रतिस्पर्धा गरिरहेको २४ सिटका लागि दुई मुस्लिम उम्मेदवार मात्रै उम्मेदवार बनाएको छ ।

वामपन्थी दलले ८२ उम्मेदवारमध्ये १० मुस्लिमलाई टिकट दिएका छन् ।

४४० सिटका लागि चुनाव लडिरहेको सत्तारूढ भाजपाले दक्षिणी राज्य केरलाको मलाप्पुरमबाट एकजना मुस्लिम उम्मेदवार एम अब्दुल सलामलाई मात्रै उम्मेदवार बनाएको छ । केरलामा मोदीको रोड शोको क्रममा, सलामलाई टाढै राखिएको थियो र मोदीसँगको तस्विर वा भिडियोहरू बेवास्ता गरियो जसले पार्टीको मुख्य निर्वाचन क्षेत्रलाई रिस उठाउन सक्छ ।

सन् २०१४ मा सत्तामा आएपछि मुस्लिम मतको व्यवस्थित अवमूल्यन भएको छ । धर्मनिरपेक्ष पार्टीहरू, जो अब हिन्दू मतदाताहरूलाई विरोध गर्नदेखि सतर्क छन्, मुस्लिम उम्मेदवारहरूबाट फराकिलो बर्थ राखिरहेका छन् ।

मोदी र उनका रणनीतिकार अमित शाहले मुस्लिम भोटलाई बेअसर गर्ने सूत्र सिद्ध गरेका छन् । उनीहरूले धेरै स्वतन्त्र मुस्लिम उम्मेदवारहरूलाई मुस्लिम बहुल निर्वाचन क्षेत्रहरूमा चुनाव लड्न प्रोत्साहित गर्छन् । यसबाहेक, धर्मनिरपेक्ष पार्टीहरूले पनि आफ्नो मत विभाजन गर्न मुस्लिम उम्मेदवारहरू मनोनयन गरे ।

अर्कोतर्फ, भाजपा हिन्दुत्वको डोज र मुस्लिमहरूको डर हालेर हिन्दू मतलाई सुदृढ गर्न जान्छ ।

फलस्वरूप, बीजेपीले २०१४ मा ८६ मुस्लिम बहुल सीटहरू मध्ये ३८ र २०१९ मा ३६ जित्न सफल भयो ।

धर्मनिरपेक्ष पार्टीका नेताहरूले बिहार र पश्चिम बंगालमा भर्खरैका राज्य

चुनावहरू उद्धृत गरेर कम मुस्लिमहरूलाई उम्मेदवार बनाउने औचित्य ठहराउँछन्, जहाँ मुस्लिमहरूले मुख्य रूपमा धर्मनिरपेक्ष हिन्दू उम्मेदवारहरूलाई समर्थन गरेका थिए, रणनीतिक मतदान ढाँचा प्रदर्शन गर्दै ।

यो चुनावी चक्रले यो पनि देखाउँछ कि जब जब मुस्लिमहरूले आफ्नो चुनावी शक्ति प्रमाणित गर्छन्, हिन्दू मत उनीहरूको विरूद्धमा ध्रुवीकरण हुन्छ ।

यो एउटा प्रश्न हो जुन मुस्लिम नेताहरूले सोच्न आवश्यक छ । उनीहरू किन हिन्दू बहुसंख्यक जनसत्त्या, विशेषगरी तल्लो जातका मानिसहरूसम्म पुग्न र आफ्नो धर्मप्रतिको डर हटाउन असफल भएका छन्?

यी गतिशीलताको बीचमा, एक सर्वेक्षणले पत्ता लगायो कि ६१ प्रतिशत मुस्लिमहरूले विश्वास गर्छन् कि २०१४ पछि उनीहरूको आर्थिक स्थिति खराब भएको छ, अन्य धर्मका ३५ प्रतिशतको तुलनामा । यसले महत्त्वपूर्ण सामाजिक-आर्थिक चुनौतिहरूको सामना गर्ने मुस्लिमहरूमा रणनीतिक मतदानको प्रवृत्तिलाई संकेत गर्छ ।

भाजपा र मुस्लिम

१९९६ देखि, चुनावी तथ्यांक अनुसार, बीजेपीले २ प्रतिशत मुस्लिम भोटहरू पाइरहेको छ, जुन २०१९ मा ७ प्रतिशतमा उफ्र्यो । ढिलो, बीजेपी नेताहरूले पनि मुस्लिमहरू सम्म पुग्न प्रयास गरिरहेका थिए । बीजेपीका एक मुस्लिम पदाधिकारीका अनुसार उनीहरूलाई २०२४ को चुनावमा पार्टीका लागि १५ प्रतिशत मुस्लिम मत प्राप्त गर्ने भनिएको थियो ।

उनीहरूले "सबका साथ, सबका विकास" (सबैका लागि विकास) भन्ने नारा मुस्लिमहरूलाई कल्याणकारी कार्यक्रमहरूमा समावेश गरिएको छ भनी विश्वास दिलाउन लगाए ।

तर, मुस्लिमहरूलाई लक्षित गर्ने रणनीतिले यी प्रयासहरूलाई विफल बनायो । विज्ञहरू भन्छन्, कश्मीरको मुस्लिम बहुल निर्वाचन क्षेत्रमा उम्मेदवार नउठाउने पार्टीको निर्णयले यो पहुँचलाई थप चोट पुर्यायो । भाजपाका मुस्लिम पदाधिकारीले भने कि उनीहरूलाई मुस्लिमहरूलाई एउटै समूहको रूपमा नहेर्नुहोस् तर उनीहरूलाई विभिन्न सम्प्रदाय र जातिको लेन्सबाट हेर्न र देवबन्दी, बरेलवी र शियाहरूको लागि छुट्टै रणनीति बनाउन सल्लाह दिइएको थियो । उनीहरूलाई पस्मान्ड मुस्लिम (पछाडि परेका मुस्लिम) मा ध्यान केन्द्रित गर्न पनि भनियो किनभने जाति व्यवस्था मुस्लिमहरूमा पनि हिन्दूहरूमा जस्तै प्रचलित छ । फरक यति मात्र हो कि, हिन्दुहरूजस्तै मुस्लिमहरूले छुवाछुतको अभ्यास गर्दैनन् ।

उनीहरूलाई पिछडिएका मुस्लिमहरूलाई अभिजात वर्गविरूद्ध खडा गर्न भनिएको छ । मोदी आफैं बोहरा मुस्लिमहरूसम्म पुग्ने प्रयास गरेका थिए । रक्षामन्त्री राजनाथ सिंहलाई शिया मुस्लिमहरूसम्म पुग्न भनिएको थियो ।

उनले लखनउका एकजना शिया धर्मगुरू सय्यद काल्बे जव्वादलाई आफ्नो हातमा इमामजामीन वा ताबीज बाँधेर ल्याउन सफल भए । सिंह लखनउबाट पनि उम्मेदवार हुन् । यो ताबीज बाँध्नु शिया मतदाताहरूलाई संकेत पठाउन थियो । कुलीन बनाम पिछडिएको मुस्लिम

भारतको २ सय मिलियन मुस्लिम मध्ये ५७ प्रतिशत भन्दा कम पिछडिएको वर्गका छन् । बीजेपीका एक आन्तरिक व्यक्तिले यस लेखकलाई भने कि यी चुनावहरूमा पिछडिएका मुस्लिमहरूको मतदान व्यवहारले मुस्लिमहरूप्रति भाजपाको भावी रणनीति निर्धारण गर्नेछ ।

भाजपाले धेरै वर्षदेखि पछाडी बनाम अभिजात वर्गको खेल खेल्दै आएको भए पनि मुस्लिमहरूप्रति हिन्दू राष्ट्रवादीहरूको सामान्य मनोवृत्ति दशकौंअघि भारतका प्रथम गृहमन्त्री र उपप्रधानमन्त्री सरदार वल्लभभाइ पटेलले प्रख्यात कविसँगको भेटमा प्रस्तुत गरेका थिए । जोस मलिहाबादी ।

जोश आफ्नो आत्मकथा "यादून की बारात" मा लेख्छन् कि पटेलले उनलाई भने कि उनले बाहिरबाट आएका मुस्लिमहरूलाई घृणा गरेनन्, उदाहरणका लागि मध्य एशिया वा अरब देशहरूबाट, र शताब्दीयौंदेखि भारतमा बसोबास गरे र शासन गरे ।

पटेलले भने कि उनले ती तल्लो जातका हिन्दूहरूलाई घृणा गरे जसले इस्लाम धर्म परिवर्तन गरे र उनीहरूले अब अरू (उच्च जातका हिन्दूहरू) सँग प्रतिस्पर्धा गर्न सक्छन् भन्ने सोचेका थिए । जोशका अनुसार पटेलले यी धर्म परिवर्तन भएका मुस्लिमहरूलाई दंगा, दुष्ट र भ्रष्टको संज्ञा समेत दिएका थिए ।

तर मोदीले आफ्नो राजनैतिक गुरू पटेलले नभई पछाडी परेका मुस्लिमहरूलाई आफ्नो पक्षमा लिएर तथाकथित सम्भ्रान्त मुस्लिमहरूको विरूद्धमा फर्काएर फरक रणनीति रोजेका छन् । मुस्लिमहरू आफैं आफ्नो जातिय पहिचानमा अड्किएर आफ्ना विपक्षीहरूलाई यस्तो ह्यान्डल दिन्छन् । विडम्बनाको कुरा के छ भने, भाजपाले धर्मको आधारमा आरक्षणको विरोध गर्दा उही समूहलाई घृणा गर्छ जसलाई यसले प्रलोभनमा पार्न खोज्छ ।

भारतले महत्वाकांक्षी आर्थिक लक्ष्यहरू हासिल गर्ने आकांक्षा राख्दा, यसको २ सय मिलियन मुस्लिम जनसंख्याको समावेशीकरण र प्रगति समग्र विकासको लागि आवश्यक छ । नयाँ सरकारले मुस्लिमहरूलाई चुनावी मुद्दा बनाउनुको सट्टा देशको अर्थतन्त्रमा सार्थक योगदान दिन सक्ने कार्यक्रमहरू विकास गर्नुपर्छ ।

उनीहरूलाई अन्य धर्मका अनुयायीहरूसँग बराबरीमा राख्नुपर्छ । यति ठूलो जनसत्त्याको प्रगति र उनीहरूप्रति करूणाको तत्वबिना भारतको आर्थिक लक्ष्यहरू अधुरै रहनेछन् ।

'बजेट सन्तुलित आयो, कार्यान्वयनमा जोड दिऔं'

काठमाडौं । निजी क्षेत्रहरूले सरकारले आगामी आर्थिक वर्ष ०८१/८२ का लागि ल्याएको बजेट सन्तुलित रहेको र कार्यान्वयन पक्षमा ध्यान दिनुपर्ने प्रतिक्रिया दिएका छन् । नेपाल आर्थिक पत्रकार संघ (नाफिज)ले बिहीबार काठमाडौंमा आयोजना गरेको छलफल कार्यक्रममा निजी क्षेत्रका प्रतिनिधिले बजेट सन्तुलित आएको बताएका हुन् ।

नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघका अध्यक्ष चन्द्रप्रसाद ढकालले अर्थतन्त्रको संकुचनलाई हटाउन सबै सरोकारवाला मिलेर लाग्नुपर्ने बताए । बजेटले निजी क्षेत्रको मागलाई समेट्दै अगाडि बढ्ने विषय राम्रो भएको बताउँदै उनले अब कार्यान्वयनमा पनि यसलाई समेट्नुपर्ने बताए ।

बजेटमा ससाना छरिएर रहेका पुँजीलाई लगानीमा परिणत गर्नेजस्ता कार्यक्रम निजी क्षेत्रको सुझावअनुसार नै प्राथमिकताका साथ आएको अध्यक्ष ढकालको भनाइ छ । यद्यपि, पुराना बजेटका कतिपय कार्यक्रम तथा नीतिलाई नयाँ बजेटले काट्नु दुःखद पक्ष भएको उनको भनाइ छ । विशेष गरी मर्जर र एक्विजिसनमा दिइएको सुविधा अहिलेको बजेटले काटेको उनले बताए ।

यसैगरी, नेपाल बैंकर्स संघका अध्यक्ष सुनील केसीले विषम परिस्थितिमा पनि बजेट सन्तुलित तथा समयसापेक्ष भएर आएको बताए । उनले पर्यटन, जलविद्युत्, स्टार्टअप, सूचना प्रविधिलगायत प्रचुर सम्भावनाका क्षेत्रहरूलाई पहिचान गरी प्राथमिकतासाथ बजेट छुट्याउनु राम्रो पक्ष

भएको बताए । यसले बैंकिङ क्षेत्रलाई पनि निकै फाइदा हुने उनले विश्वास व्यक्त गरे ।

सामाजिक सुरक्षा कोषमा लाग्ने दोहोरो कर हटाउनुपर्ने, निष्क्रिय कर्जा अनुपात बढ्दै जाँदा बैंकलाई कर छुट दिनुपर्नेजस्ता सुझाव राखिए पनि पूरा नभएकोमा भने उनको गुनासो थियो ।

कार्यक्रममा नेपाल उद्योग परिसंघका अध्यक्ष राजेश अग्रवालले बजेट सन्तुलित आएको धारणा राखे । बजेटले नयाँ चरणको आर्थिक सुधार कार्यक्रम अगाडि बढाउने घोषणा गर्नु निकै सकारात्मक भएको उनको भनाइ छ । उनले अब छिट्टै आयोग गठन गरी यस्ता कामहरू अघि बढाउनुपर्ने बताए ।

यद्यपि, बजेटमा घोषणा भएका कार्यक्रम बजेटमै सीमित हुन नहुने उनको सुझाव छ । 'बजेटमा समावेश कार्यक्रमहरू राम्रा छन् । तर, कार्यक्रमहरू बजेटमै मात्र सीमित नहोस् भन्ने चाहना राखेका छौं,' उनले भने, 'बजेट कार्यान्वयनमा निजी क्षेत्र सहकार्य गर्न तयार छ ।'

नेपाल चेम्बर अफ कमर्सका अध्यक्ष कमलेश अग्रवालले आगामी आर्थिक वर्षको बजेट यथार्थपरक र संयमित भएको बताए । कृषि, पर्यटनलगायतमा बजेटले राम्रा कार्यक्रम ल्याउनु सकारात्मक पक्ष भएको उनको भनाइ थियो ।

आम नागरिक धर्मसंकटमा : मृत्यु रोज्ने कि विद्रोह ?

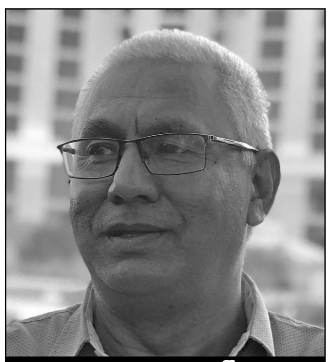

• राजन कार्की
rajan2012karki@yahoo.com

सार्वभौमिकताको कुरा गर्ने, अस्तित्व रक्षा गर्न नसक्नेहरू भनेका कायर हुन् । कायर हुनु भनेको दास मानसिकता हो । हाम्रा लोकतान्त्रिक भनिएका अधिकांश नेतृत्वकण कायर अर्थात मृत्युलाई लोकतन्त्र भनेर भ्रम छरिरहेका छन् । यसकारण देश सिक्किम हुनमात्र बाँकी भयो ।

संसद र सरकार, सांसद र तिनको चरित्र १९७५ को सिक्किमको राजनीतिभन्दा भिन्न छैन । त्यतिबेला सिक्किमका ३२ सांसदमध्ये ३१ ले भारतको प्रान्त भएर बस्न मञ्जुर छ भनेर संसदबाटै प्रस्ताव पास गरेका थिए । नेपालका सांसदहरूमा बिरालाकोटीले नामञ्जुर गर्लान्, बाँकी सत्ता, सम्पत्ति र शक्तिका खातिर सिक्किम बन्न सहमति जनाउने छन् भन्ने कुरा तिनका व्यवहारबाट प्रमाणित भएका छन् ।

अचम्म, आफू उभिएको नेपाली धर्ती भारतले भारतमा मिसायो । सार्वभौम भनिएका जनप्रतिनिधि, लोकतान्त्रिक सरकार आफ्नो देशको साँध सिमानाका बारेमा बोल्न सक्दैनन् । गरूढको छायाम परेको सर्पजस्तो, देशबासीलाई डस्ने, गरूडका सामु लम्पसार परेको देखिन्छ । यस्तो अस्तित्वविहीन, मूर्दा राजनीति भनेको मरेको राजनीति हो ।

यिनले देशलाई सिक्किम हुनबाट बचाउछन् भनेर कसैले विश्वास गर्न सक्दैनन् ।

यिनका माइवाप दिल्ली विश्वविद्यालयका लागि डा.सुभाष काश्यप र विश्वप्रकाश गुप्ताले तयार गरेको राजनीतिक कोषमा राष्ट्रघात गर्ने प्रतिनिधि पात्रका रूपमा क्विजलिङ र लेण्डुप दोर्जीको नाम उल्लेख भएको छ । क्विजलिङ युरोपका थिए भने लेण्डुप १९७५ मा सिक्किम बिलय हुनुपूर्वका नेता थिए । राष्ट्रघाती अर्थात देश बेचुवाको अर्को नाम क्विजलिङ अथवा लेण्डुप दोर्जी भन्ने पर्याय यसरी चलेको देखिन्छ ।

विद्वानहरूले रामायणकालमा श्रीलंकापति रावणका भाइ बिभिषण, मुगलकालका मीरजाफर र मीर कासिम तथा क्विजलिङ् र लेण्डु दोर्जीलाई देश बेचुवाका रूपमा उभ्याएका छन् । यी सबै प्रतिनिधिपात्रहरूले आफ्ना कालखण्डमा कसरी आफ्नो मातृभूमिको स्वतन्त्र अस्तित्व र अस्मितालाई समाप्त पार्न कसरी विदेशी आक्रमणकारीको सहयोग गरेका थिए भन्ने घटनाक्रम पनि उल्लेख गरिएको छ । यसमध्ये भारतवर्षका ५ सय ३७ राजामहाराजामध्ये चयचन्द पनि त्यस्तै देशघाती थिए, जसले स्वार्थका लागि अंग्रेजको पाउमा लम्पसार परे, देशवाद सिध्याए ।

व्यवस्था परिवर्तनको १८ वर्षमा सरकार बनिरहेका छन्, नीति तथा कार्यक्रम आइरहेका छन् । १० वर्षे जनयुद्धका घाउहरू चर्किरहेकै छन् । संक्रमणकालीन न्याय व्यवस्था सम्पन्न भएको छैन । संविधान कार्यान्वयन भयो भनेर गफ हाँकिएको छ । राष्ट्रिय मुद्दाहरू एकपछि अर्को थपिदैछन् । बिगत १८ वर्षको अवधिमा विदेशी हस्तक्षेप र चलखेल यसरी बढ्यो कि राजनीतिक भागबण्डाले अफिमको नशाजस्तै सत्ता र शक्तिको नशामा झुम्न पुगेका नेताहरूले आफू उभिएको लोकले तय गरिदिएको नैतिक आधारसम्म पनि बिर्सन पुगे । लोकतन्त्र लूटतन्त्र बन्यो ।

यत्र तत्र सर्वत्र राष्ट्रघात भन्दा केही देखिदैन । जनघात र देशघात लोकतान्त्रिक राजनीतिको विशेषता बनेको छ ।

राष्ट्रिय जीवनमा विश्वासको संकट परिसक्यो । यसकारण आशंकाको कालो बादलले घरेको छ । पालिका, प्रदेश, केन्द्र, प्रतिनिधिसभा, राष्ट्रियसभा जता हेरे पनि जनताका आशा र अपेक्षामा कुनै बहस नै हुँदैन । सबैलाई स्वार्थपूर्तिकै चटारो छ ।

हिंसात्मक माफिया राजनीतिमा व्याप्त छन् । शासन प्रशासनमा माफियाको घेरामा कैद छ । नातापातादेखि खरिदबिक्रीका सांसद देखिए । फौजदारी अभियोग लागे पनि सांसद भए, त्यस्ता सांसदका अपराध माफी दिइयो । मानौं, सांसद भनेका पञ्चखत माफी पाउने जात हो । डामेर छाडिएका साँढे हुन्, यिनलाई जे गर्न पनि छुट छ । भूराजनीति विश्वशक्तिको खोरिया बन्यो, राष्ट्रिय राजनीति भ्रष्टहरूको परेड मैदान ।

वेष्ट मिनिस्टर पद्धतिमा भन्नलाई सांसदहरू लोकतन्त्रमा विधिको शासन हुनुपर्छ पनि भनिरहेका छन् । के हो विधिको शासन भनेको ? विधि निर्माताको पदमा बसेर ठेकेदारी चलाउन खोज्नेहरू सौ मुसा खाकर बिल्ली चली हजको चरित्र देखाइरहेका छन् । यस्तो चरित्रले नीति, नैतिकता र लोकाचार कायम रहनसक्दैन । निष्ठा नै नभएकालाई कानुन के, संविधान के ? यिनका लागि स्वार्थभन्दा माथि अस्तित्व पनि छैन ।

यिनले बनाएको संविधान उत्तम भनिएको छ, उत्तम संविधान असफल भयो भनेर आवाज बाक्लिदै गएको छ । जनता बिद्रोहको मूडमा पुगिसके । बिद्रोहको नेतृत्वको कमी खड्किएको छ । सत्ता स्वार्थन्धहरू कहिले प्रतिगामी, कहिले स्वाधीनता र नागरिक सर्वोच्चता, कहिले अर्जुनदृष्टि र अहिले एकलव्य प्रयासका कुरा गरिरहे पनि कहालीलाग्दो अनिष्ठको काला बादल मडारिन थालेको छ । कारण एउटै छ, यिनका लागि सत्ता प्रमुख भयो ।

यो राष्ट्र हाम्रो हो, हामी सबै मिलेर सहमतिमा शान्ति प्रक्रिया टुङ्ग्याउनु पर्छ, नयाँ नेपालको निर्माण गर्नुपर्छ र नेपाललाई अग्रगमनका साथ स्थिरता दिनुपर्छ भन्ने उच्च सोच कुनै पनि नेता वा दलले गर्नै सकेनन् । पूर्वराजाले सहमति र सहकार्यको आह्वान गर्दा यिनको भेजामा छिरेन ।

प्रत्येक पार्टीभित्र कुनै न कुनै प्रकारको उग्रता छ । त्यसमाथि प्रजातन्त्रको बिडा उठाएको कांग्रेस, उग्रदक्षिणपन्थी मधेसीहरू, उग्रवामपन्थी एमाओवादी, वामवादी र एमालेको लोकतन्त्र प्रयास, यी सबै उग्रतावीच नेपाली सार्वभौमिकता र स्वाधीनतामा अडिग छौं भन्ने अडान चाहिं कुनै नेता, पार्टीमा छैन । अलिकति देशभक्त भएजस्तो, धेरै लेण्डुप भएजस्तो, स्वार्थका लागि जता पनि मल्को, जता पनि ढल्को बनेको छ लोकतन्त्र ।

हरेक नेता, सत्ताका पुजारी, सत्तालिप्साका भोका । देश र जनतामाथि किर्ना बनेर चुस्न पाइन्छ भने विदेशीका सामु लम्पसार पर्न पनि तैयार । कति दयनीय छ हाम्रो लोकतान्त्रिक राजनीति । राजनीति व्यवसाय बन्यो । स्वार्थ मिलेन अथवा स्वार्थमा धक्का लाग्यो कि एकले अर्कोलाई विदेशी कठपुतली, भ्रष्ट, अनैतिक भनिहाल्छन् । गालीगलौज र सेटिङमा सहमति यिनको नानीदेखिको बानी हो । यति भए पनि कम्तिमा नेपालीत्वका लागि त एक हुनु नि । छैन, यी माटोमा उभिएका छन् कि मनीमा, सिद्धान्तमा उभिएका छन् कि स्वार्थमा ? जनता र विश्वलाई थाहा भइसक्यो ।

लोकतन्त्रमा लोक मालिक हुनुपर्ने हो, लोक त भोट खसाल्ने मेसिनमा सिमित भए । लोकको दुर्दसा र देशको बेहालको कारण नेतातन्त्र हो, जो राजनीतिका नाममा पसल चलाएर मुनाफा कमाइरहेका छन् । लोकतन्त्र जंगलराज बन्नपुग्यो ।

नेतृत्वतह बेला बेलामा बोल्छन् । विवेक बोलेर के गर्ने, स्वार्थीहरूको चेपुवामा च्यापिन्छन् र तमासे बन्छन् । देशभक्तको लामो लर्को, जो अगाडि आउन बन्चित छ । देउवा, ओली प्रचण्डदेखि ससाना दलका नेताहरू नेपालवादी हुँ भन्छन्, नेपालको भूमि विदेशीले खाइसक्यो, जिब्रो तालुमा टाँसेर बसेका छन् । यी केको नेपालवादी । लेण्डुपवादी हुन् । यिनले न देश बचाउन सके, न देश बनाउने । यी आफू र आफन्तलाई बनाइरहेका छन् ।

०४६ सालपछिको बहुदलकालमा देउवाले सत्ता बचाउन सांसदलाई थाइलेण्डको बेश्यालयसम्म पुऱ्याए, पजेरो उपहार पनि दिए । सत्ता बचाउन र लामो समय वाम सरकार चलाउने नाममा ओली र प्रचण्डले जेजस्तो नाटक मञ्चन गरिरहेका छन्, त्यो राजनीतिक बेश्यावृत्ति नभए के हो ? ठुला मामाको त यो गति कान्छामामाको कुन गति ? यो देशमा भ्रष्टाचार शिष्टाचार बनिसक्यो । हत्याहिंसा शासनको विशेषता भइसक्यो । यो प्रवृत्ति भनेको देश समाप्ततिर लागेको परिदृश्य हो ।

नेताहरू देशलाई दिलमा राखेर शीर उठाउँदैनन्, तिनीहरू राजनीतिका नाममा व्यापार गरिरहेका छन् । आउँदा पुस्तालाई पराधीन बनाउने साजिस गरिरहेका छन् । बलात्कार बालिका अथवा महिलाको मात्र हुन्न, देशको पनि हुन्छ । यतिबेला नेपालको संघीय लोकतान्त्रिक शासन प्रणालीको बोर्ड झुण्ड्याएर यसको पछाडि नेताहरूले देशमाथि बलात्कार गरिरहेका छन् । जनता बोल्छन्, संगठित भएर बोल्न सकिरहेका छैनन् ।

लोकतन्त्रमा लोक बलियो हुनुपर्छ । लोक सबैभन्दा कमजोर र दयनीय अवस्थामा तमासो बन्न पुगेको छ । शासन प्रणालीको निर्णय गर्ने लोकबल नेताको बाहुबलमा रूपान्तरण हुनपुगेको छ । नेताहरूको आडमा माफिया र डनहरू हिंस्रक जनावर बनिरहेका छन्, देश र लोकको अस्मिताको सिकार गरिरहेका छन् । यो हिंस्रक राजनीतिको अन्त भएन भने नेपाली अस्तित्वको अन्त हुनेछ । सिक्किमपछि नेपालमा लेण्डुप देखिएका छन् ।

लेण्डुपदेखि सावधान । आमनागरिक लेण्डुपलाई खबरदारी गरौं ।

पढ्थ्यौ हामी बसीकन सँगै वेद, बाइबल, नमाज
पसेकेही नरपशुहरू ध्वस्त पारे समाज ।

मऱ्यौ ज्यूँदै त्यो जस्ले बिर्सियो देशको माटो
बाँच्यो त्यो मरेर पनि जस्ले सम्झियो देशको माटो ।

कायर भएर पटक पटक मर्नुभन्दा
बहादुर भएर एकै पटक मर्न सकौं ।

- अभियानवाणी

अभियान
साप्ताहिक

सम्पादकीय

माधव नेपालको राजनीतिक जीवन नै संकटमा

पछिल्लो राजनीतिक घटनाक्रममा खासै तरंग उत्पन्न नभएपनि एकीकृत समाजवादीका अध्यक्ष माधव नेपाल प्रमुख विपक्षी दल नेपाली कांग्रेससँगको वार्तामा सरिक भएपछि सत्ता गठबन्धनमा तरंग उत्पन्न भएको छ। सत्तामा सहभागि भएको पार्टी विपक्षी दलको गठबन्धनको बैठकमा सहभागि भएपछि सत्ता गठबन्धनमा तरंग उत्पन्न भएको हो। जसपा नेपाल विभाजन भएर अशोक राईको नेतृत्वमा जसपा बनेको र सो विभाजनलाई सर्बोच्च अदालतले बदर गरिदिएको खण्डमा बैकल्पिक गठबन्धन बन्न सक्ने सम्भावना जिवित्तै रहेकाले गर्दा माधव नेपाल सत्तामा संलग्न भएपनि विपक्षी गठबन्धनको बैठकमा सहभागि भएका हुन् । नेपाली कांग्रेसले वर्तमान सत्ता गठबन्धनलाई भत्काएर आफ्नै नेतृत्वमा नयाँ सत्ता गठबन्धन बनाउने प्रयास जारी राखेको छ। माधव नेपालले वर्तमान सत्ता गठबन्धनका प्रमुख दलहरू नेकपा एमाले र माओवादी केन्द्रले आफ्नो पार्टीलाई पेलेको र महत्वपूर्ण निर्णय गर्दा आफूलाई वेवास्ता गरेको आरोप लगाउँदै आएका छन् ।

रास्वपाका सभापति एवं उपप्रधान सहित गृहमन्त्री रहेका रवि लामिछाने सहकारी ठगी प्रकरणमा मुछिएका हुनाले उनीमाथि संसदीय छानविन समिति गठन हुनुपर्ने माग कांग्रेसले गर्दै आएको थियो। कांग्रेसले लामिछानेको नामै किटेर संसदीय छानविन समिति बनाउनुपर्ने माग गर्दै आएको भएपनि अन्तिम समयमा उसले लामिछानेको नाम किटान नगरि उनी संलग्न रहेका सहकारीहरूको नाम उल्लेख गर्न सहमति जनाएकोले समिति समेत गठन भै कार्य समेत गर्न थालेको छ। यसरी लामिछानेका नाम नराखिकन समिति गठन गर्न सहमति भएको कांग्रेसले भविष्यमा नयाँ सत्ता गठबन्धन बनाउन रास्वपाले समर्थन गन सक्ने आंकलन गरेरै लामिछानेप्रति नरम व्यवहार देखाएको राजनीतिक क्षेत्रमा चर्चा चलेको छ।

कांग्रेसले नयाँ गठबन्धन बनाउँदा कांग्रेसका ८८, रास्वपाका २१, राप्रपाका १४, जनमतका ६, जसपा नेपालका ५, लोसपा र नागरिक उन्मुक्तिका ४/४ गरी जम्मा १४२ को संख्या हुने भएकोले र त्यसमा माधव नेपालको पार्टी एकीकृत समाजवादी १० थपिँदा १ सय ५२ को संख्या पुग्ने भएकाले गर्दा लामिछान प्रति कांग्रेस नरम भएको हुन सक्छ। तर अहिलेकै अवस्थामा नयाँ सत्ता गठबन्धनको पक्षमा लागेको भन्दै पार्टी भित्र नेपालको विरोध हुँदै आएको छ भने माधव नेपाललाई भने आफ्नो पार्टीपनि जसपा नेपाल जस्तै विभाजन हुने डरले गर्दा उनी कहिले कांग्रेस र कहिले सत्ता गठबन्धननमा नै कुदिरहेको छ। सर्बोच्च अदालतले जसपा नेपालको विभाजनलाई बदर गरि दिएको खण्डमा माधव नेपालले सरकार छोडेर विपक्षी गठबन्धनमा जान सक्ने सम्भावना भएकाले गर्दा सत्ताधारी दल नेकपा एमाले र माओवादी केन्द्रले जनमत र नागरिक उन्मुक्ति पार्टीलाई संघीय सरकारमा संलग्न गराउन सक्ने सम्भावना बढेको छ।

अहिलेको सत्ता गठबन्धनमा नेकपा एमालेको ७६, माओवादी केन्द्रको ३२, रास्वपाका २१, जसपाका ७ गरी १ सय ३६ को संख्या पुग्ने र जनमत र नागरिक उन्मुक्तिलाई सरकारमा सहभागि गराइए उनीहरूका ४/४ गरी ८ को समर्थनमा सरकार टिकाई राख्ने रणनीतिमा केपी ओली र प्रधानमन्त्री दाहाल रहेकाले गर्दा माधव नेपाललाई छटपटी बढेको छ। आफूँ बेगरै संघीय सरकारमा बहुमत पुग्ने भएपछि आफ्नो वार्गेनिङ पावर घटेको भएपनि मधेश प्रदेश, बागमति प्रदेश र सुदुरपश्चिम प्रदेशमा आफ्नो पार्टी निर्णायक रहेकाले गर्दा आफूलाई वेवास्ता नगर्न उनले नेकपा एमाले र माओवादी केन्द्रलाई धम्की दिँदै आएका छन्। आफूलाई पनि संसदको यहि कार्यकालमा कम्तिमा ६ महिना भएपनि प्रधानमन्त्री बनाउनुपर्ने उनको अडान रहेको र सो अडानलाई कांग्रेसले समर्थन गरेको हुनाले उनी कुनैपनि बेला सरकार छोडेर कांग्रेसको गठबन्धनमा पुग्न सक्ने सम्भावना भएपनि अहिलेकै अवस्थामा कांग्रेसले नयाँ गठबन्धन बनाउन सम्भावना न्यून जस्तै देखिएको छ।

माधव नेपालले आफू प्रधानमन्त्री बन्न चाहनुको एउटै उदेश्य हो ललिता निवास जग्गा काण्डमा उनी सरकारी साक्षी बनेका र अदालतले निर्णयकर्तालाई मुद्दा नचलाईएको हुनाले मन्त्रीहरूलाई तत्कालै सफाई दिएको भन्ने निर्णय गरेकोले त्यो फाइल मिलाउन पनि उनी प्रधानमन्त्री बन्नुपर्ने अडान लिएको हामीले ठानेको छौं।

सत्ताका नयाँ सौदागरको चकचक

राजाराम गौतम

नेपाली राजनीति घृणा, प्रतिशोध र सत्तालिप्साले आहत नहुँदो हो त अहिले राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टी (रास्वपा) का सभापति तथा उपप्रधान एवं गृहमन्त्री रवि लामिछाने यतिविघ्न चर्चाका पात्र बन्ने थिएनन् । ब्रोडसिटका हेडलाइन र लामा-लामा विश्लेषणको दर्कार पनि सायद पर्ने थिएन । तर, सत्ता र शक्तिको आडमा बदनियतपूर्वक प्रतिशोधको तरबार चलाउन थालेपछि यी पात्र सन्देहमा परेका छन् ।

राजनीतिलाई माछा बजारमा परिणत गर्ने बुज्रूक शीर्ष नेतृत्वकै हारमा रविको महत्त्वाकांक्षा पनि मिसिएपछि यिनको चरित्र-चर्चा आवश्यक भएको छ । त्यसो त सार्वजनिक ओहदामा बस्ने जोकोहीको सामाजिक लेखाजोखा अनिवार्य सर्त नै हो । यद्यपि, जे-जस्ता कृत्य र प्रवृत्ति उजागर गर्दै रविको राजनीति हुर्किराखेको छ, यो बेवास्ता गर्न नमिल्ने विषय बनेको छ । तसर्थ, रविको छविमाथि थप विवेचना आवश्यक ठानेर यो स्तम्भ तयार पारिएको हो ।

रविका दुइटा अनुहार छन् । पहिलो, यी विवादास्पद छवि भएका नवोदित राजनीतिकर्मी हुन्, जो चर्चित सहकारी ठगी प्रकरणका एक आरोपित हुन् । नागरिकता दुरूपयोगको मुद्दामा न्यायालयबाट दण्डित भइसकेका उनी एकैपटक दुई देशको राहदानी प्रयोगको फौजदारी आरोप खेपिरहेका अभियुक्त पनि हुन् । दोस्रो, विवादित पात्र हुनुका बावजुद यी मतदाताको रोजाइमा परेका 'पपुलर' राजनीतिकर्मी पनि हुन् । जो राजनीतिमा केही फरक छाप छोड्ने हुटहुटी राख्छन् । सायद त्यही हुटहुटी देखेर मतदाताले एक पटकमात्रै होइन, वर्ष दिनकै अन्तरालमा दुई पटक भारी मतान्तरले निर्वाचन जिताए । रवि यी परस्पर विरोधी दुई अनुहारसहित नेपाली राजनीतिको दोबाटोमा खडा छन् । एकातिर निर्वाचनबाट भारी लोकप्रिय मतान्तरले जनअनुमोदित भएको छवि छ । पार्टी स्थापना गरेको आगामी असार ७ गते दुई वर्ष पुग्दै छ । यो छोटो अवधिमा पार्टीलाई संसद्को चौथो ठूलो राजनीतिक शक्ति बनाउन सक्नु चानचुने उपलब्धि होइन । सत्ता गठबन्धनमा निर्णायक हैसियतमा रहने उनीसित सुविधा छ । राजनीतिमा वर्षौं त्याग र संघर्ष गरेका पात्रहरूले नपाएको अवसर उनले पाएका छन् । दोस्रो पटक उपप्रधान तथा गृहमन्त्री बनेका उनी छोटो राजनीतिक करिअरमा यस्तो दुर्लभ अवसर पाउने सम्भवतः पहिलो नेपाली नेता हुन् ।

अर्को पाटोबाट हेर्दा, उनी विवादै विवादले घेरिएका छन् । उनीमाथि सामाजिक, कानुनी र नैतिक प्रश्न खडा छन् । राज्यलाई गुमराहमा पारेर अवैध नागरिकताको आडमा दल खोलेको, निर्वाचन लडेको, सांसद/मन्त्री भएको पुष्टि भएपछि एक पटक उनले ती सबै पद गुमाए । न्यायालयले अवैध नागरिकताको मुद्दामा उनलाई दण्डित गरेपछि सांसद, मन्त्री, पार्टी सभापति पदबाट बर्खास्त भए । प्रक्रिया पूरा गरेर नागरिकता प्राप्ति गरेपछि पुनः राजनीतिमा बहाल भए । पार्टी सभापति पदमा फर्किए । उपनिर्वाचनमार्फत फेरि भारी मतान्तरले विजयी भएर संसद् फर्किए । अहिले दोस्रो पटक उपप्रधान तथा गृहमन्त्री छन्, तर विवादमुक्त छैनन् । एकै समय दुई देशको राहदानी प्रयोग गरेको फौजदारी कसुर त उनीमाथि लागेकै थियो, त्यसमाथि सहकारी ठगी प्रकरणमा पनि मुछिएका छन् ।

विभिन्न संकटग्रस्त सहकारीको रकमको अपचलनको विषय यतिखेर राष्ट्रिय मुद्दा बनेको छ । दर्जनौं सहकारीका सञ्चालक बचतकर्ताको रकम अपचलन गरेर कोही फरार छन्, कोही पक्राउ परेर कानुनी कारबाहीको दायरामा छन् । बनिबुतो गरेर रकम जम्मा गरेका लाखौं बचतकर्ता यो ठगीबाट पीडित भएका छन् । तिनको बचत सुरक्षित हुने निश्चितता र आधार तय भएको छैन । संकटग्रस्त थुप्रै सहकारीमध्ये केहीबाट रकम अपचलन गरेको आरोप रविमाथि पनि लागेको छ । खासगरी उनी राजनीतिमा आउनुअघि गोर्खा मिडियाका सञ्चालक हुँदा त्यस कम्पनीमा अध्यक्ष जीबी राईसँगको मिलिभगतमा रकम अपचलनमा भागीदार भएको आरोप लागेको हो ।

यो सन्दर्भमा उनले आफू बेकसुर रहेको दाबी गर्दै आएका छन् । तर, मिडिया रिपोर्टहरूले सार्वजनिक गरेका कैयौं कागजातले उनी संलग्न रहेको देखाउँछ । उनको नाम जोडिएका सहकारीको अनुसन्धान गरेर नेपाल प्रहरी, पोखरा महानगरपालिका लगायतले तयार पारेको प्रतिवेदनले समेत संलग्नता देखाउँछ । सार्वजनिक भएका यी आधार थप अनुसन्धानका लागि पर्याप्त थिए । तर, पदीय आडमा उनको संलग्नतालाई लिएर थप अनुसन्धान नभएपछि यो राजनीतिक मुद्दा बनेको छ । कांग्रेसलगायत विपक्षी दलहरूले छानबिनका लागि संसदीय समिति माग गर्दै संसद् अवरूद्ध गरे । मिडियाहरूले पनि सहकारी ठगी प्रकरणका रिपोर्टहरू निरन्तर प्रकाशन गरे । संसद्मा र बाहिरसमेत दबाब बढेपछि अन्ततः संसदीय छानबिन समिति बनेको छ ।

रविमाथि लागेको सहकारी अपचलनको मुद्दाबारे छानबिन समितिले के गर्ला ? उनीमाथिको आरोप पुष्टि होला वा 'क्लिन चिट' पाउलान्, त्यो आगामी दिनमा थाहा होला । तर, यतिबेला उनले जसरी सिंहदरबारको शक्तिको दुरूपयोग गर्दै प्रतिशोध साध्दै छन्, व्यक्तिगत इबि राखेर अहंकार प्रदर्शन गर्दै छन्, यसले उनको राजनीतिक चरित्र र योग्यतामाथि गम्भीर प्रश्न उठाएको छ । के उनी लोकतान्त्रिक प्रणालीभित्र विधि र मर्यादालाई सम्मान गर्ने एउटा नेता बन्न योग्य छन् ? राजनीतिमा नयाँ मानक स्थापना गर्ने उनको दाबी र व्यवहारमा देखिएको अन्तरले प्रश्न उठाएको छ ।

हुन त रवि कुनै राजनीतिक पृष्ठभूमि भएका नेता होइनन् । पुराना दल र नेतृत्वप्रतिको अविश्वास र चरम निराशाले उनको राजनीतिक जमिन बनेको हो । राजनीतिमा आउनुअघि उनी टेलिभिजन सञ्चालक र प्रस्तोता थिए । त्यो पृष्ठभूमि र अहिले देखिने हुटहुटीबाट उनीबारे एउटा निष्कर्ष निस्कन्छ, उनी अवसर खोजी बस्ने औधी महत्त्वाकांक्षी व्यक्ति हुन् । मुलुकमा सत्तामुखी विषाक्त राजनीति हाबी भइरहेको र आम मानिसमा दल र नेताप्रति चरम असन्तुष्टि बढिरहेको अवसर छोप्दै उनी लोकरिझ्याइँको बर्को ओढेर राजनीतिमा आएका हुन् ।

२०७९ को स्थानीय निर्वाचनमा काठमाडौं महानगरपालिकालगायत देशका विभिन्न सहरमा स्वतन्त्र उम्मेदवारको विजयले उनलाई ढिलो नगरी राजनीतिमा हामफाल्न थप प्रेरित गऱ्यो । कांग्रेस, एमाले जस्ता ठूला दलबाट राजनीतिमा प्रवेश गर्ने 'ल्याट्रल इन्ट्री' को बाटो खोज्दै गरेका रवि काठमाडौं महानगरपालिकाको मेयरमा बालेन शाह निर्वाचित भएपछि पार्टी खोल्न ढिलो गर्न नहुने निष्कर्षमा पुगे । बाह्रखरी अनलाइनमा प्रकाशित एउटा अन्तर्वार्तामा रविपत्नी निकिताले भनेकी पनि छन्, 'बालेनको जितपछि मैले नै उहाँलाई अब पुराना पार्टीमा गएर केही परिवर्तन हुँदैन, नयाँ खोल्नुपर्छ भनेकी हुँ ।'

पार्टी स्थापना गर्ने रविको उद्देश्य निश्चित राजनीतिक दर्शनबाट प्रेरित थिएन, राजनीतिक 'कन्भिक्सन' बाट भन्दा पनि तत्कालको परिवेशमा जनस्तरमा छाएको निराशा र दिक्दारीलाई क्यास गर्ने कुराबाट निर्देशित थियो । 'लिडर' कार्यक्रममार्फत टीभीबाट नेता जन्माउने योजना बनाइरहेका उनी त्यही सोचेर राजनीतिक मैदानमा आफैं उत्रिएका थिए । परिणाम उनले सोचेभन्दा राम्रो भयो । समानुपातिकतर्फ झन्डै साढे एघार लाख मतदाताले मत दिए । प्रत्यक्ष र समानुपातिक गरेर २० सिट (उपचुनावपछि २१) मा विजय हासिल गर्दै रास्वपा संसद्को चौथो ठूलो दल भयो ।लोकतान्त्रिक व्यवस्थामा राजनीतिक दलहरू खुल्नु सुखद र सकारात्मक कुरा हो । यद्यपि दलहरू निश्चित राजनीतिक उद्देश्य र दर्शनबाट प्रेरित भएर स्थापना गरिन्छन् । रास्वपाको स्थापना कुनै राजनीतिक सिद्धान्तको जगमा भएको होइन । उसले मुलुकमा व्याप्त भ्रष्टाचार र बेथितिविरूद्ध आफ्नो मूल मुद्दा बनायो । पुराना राजनीतिक दलको व्यवहारबाट वाक्कदिक्क भएका मतदाताले रास्वपाको राजनीतिक दर्शन के हो ? संघीयताको अभ्यासबारे के दृष्टिकोण राख्छ ? वा समावेशिता, धर्मनिरपेक्षता, अभिव्यक्ति स्वतन्त्रताबारे के ठान्छ ? आदिबारे कुनै सरोकार राखेन । भ्रष्टाचार र बेथितिबाट समाजलाई मुक्त पार्दै दैनन्दिन सरोकारलाई सम्बोधन गर्ने भूमिका खेल्ला भनेर मत दिए । तर, पुराना दल र नेताका व्यवहार र कार्यशैलीको विकल्पमा छानिएको रास्वपाले दुई वर्षमै मतदातालाई निराश बनाएको छ । रास्वपा पनि 'कानै चिरेको जोगी' साबित भएको छ ।

परम्परागत राजनीतिक नेतृत्वप्रति जबर्जस्त प्रश्न उठाउँदै उदाएको रास्वापले आफूलाई वैकल्पिक राजनीतिक शक्तिका रूपमा उभ्याएको धेरैको विश्लेषण थियो । तर, रविले वैकल्पिक राजनीतिको ढाडमै प्रहार गरिदिएका छन् । यहाँनेर पत्रकारिताको न्यूनतम कलाचेत नभएको उनको एउटा टेलिभिजन प्रस्तुतिको स्मरण हुन्छ । उनी भन्थे, 'भ्रष्टाचारी नेतालाई टुँडिखेलमा उभ्याउँदै फ्लाइङ किक हानेर नाकको डाँडी भाँच्नुपर्छ ।' रविका हर्कतले भ्रष्टाचारीको नाकको डाँडी त होइन, वैकल्पिक राजनीतिको ढाडचाहिँ भाँचिदिएको छ ।

उनले मिडिया क्षेत्रप्रति राखेको दुर्भावना अझ निन्दनीय छ । उनले निर्माण गरिदिएको '१२ भाइ' को गलत भाष्यबाट नेपाली मिडिया क्षेत्र प्रताडित छ । उसै पनि मिडिया क्षेत्र संकटग्रस्त बन्दै गएको छ । यहाँ वित्तीय संकट छ, विश्वासको संकट छ । मिडियाको भूमिकालाई लिएर यथेष्ट प्रश्न गर्न सकिन्छ । को पत्रकार हो र को प्रोपोगान्डाको हतियार ? व्यावसायिकतासँग जोडिएका अनेक प्रश्न जीवितै छन् । प्रविधिमा आएको अभूतपूर्व परिवर्तनसँगै मिडियाको विश्वव्यापी आयाम नै फेरिएको छ । त्यसको प्रभाव नेपालको मिडिया क्षेत्रमा पनि परेको छ ।

मिडियाका बहुस्रोत उपलब्ध छन् । सूचनाको पहुँच बढेसँगै मिथ्या सूचनाको बाढी लागेको छ । परम्परागत मिडियालाई आफ्नो अस्तित्व रक्षाका लागि संघर्ष गर्नुपरिरहेको छ । मिडिया सञ्चालक र श्रमजीवी पत्रकारबीच द्वन्द्व र समस्या छ । रेभेन्यु मोडलमा आएको परिवर्तनसँगै श्रमजीवीको रोजगारी संकटमा छ । यी सबैखाले समस्याका बावजुद नेपाली मिडियामा भएको विकास र विस्तारले 'पब्लिक स्फेयर' को दायरा फराकिलो बनाउँदै लगेको यथार्थ हो । मिडियाको विश्वासमा संकट आउँदा त्यो विस्तारित पब्लिक स्फेयर साँघुरिन्छ र लोकतान्त्रिक मूल्य पद्धतिमा आँच आउँछ । यो तथ्यप्रति आँखा चिम्लेर मिडियाविरूद्ध खनिनु लोकतन्त्रकै मानमर्दन हो ।

बेथिति र भ्रष्टाचारको घण्टी बजाउँदै उदाएको रास्वपाको नेतृत्व र पुराना राजनीतिक दल र तिनको नेतृत्वमा के प्रवृत्तिगत भिन्नता छ ? तिनको व्यवहार र कार्यशैली हेर्दा 'हात्ती र हात्तीछाप चप्पल' कै दृष्टान्त दिनुपर्ने अवस्था छ । प्रमुख ठूला दल र शीर्ष नेताको एकमात्र ध्याउन्न सत्तामा कसरी पुग्ने, कसरी टिकाराख्ने हो । रविको ध्याउन्न पनि त्यो भन्दा भिन्न रहेन । आफूमाथि लागेको विवाद र प्रश्नहरूबाट बच्न उनी सत्ताको आड लिन चाहन्छन् भन्ने पुष्टि भएको छ । रास्वपालाई जनताले विकल्पका रूपमा अनुमोदन पक्कै गरेका हुन् तर सरकारमा जाने म्यान्डेट दिएका होइनन् । एउटा बलियो प्रतिपक्षी दल बन्ने म्यान्डेट पाएका रविको सत्ताभोक स्वाभाविक होइन ।

पहिलो पटक सांसद र मन्त्रीबाट हटेपछि गैरसांसदका रूपमा भए पनि गृहमन्त्री बन्न गरेको प्रयत्न उनको सत्ताभोकको दृष्टान्त थियो । अहिले नै पनि आफूलाई लागेको आरोपको निप्टारा नलाग्दासम्म सरकारमा सहभागी नहुने विकल्प थियो । संसदीय लोकतन्त्रमा राजनीतिक दल र तिनका नेताको मुख्य अभीष्ट सत्ता हुनेमा दुईमत छैन । निर्वाचनबाट जितेर सत्तामा पुग्ने आग्रह पाल्नु अस्वाभाविक पनि होइन । तर, सत्तालाई आफ्नो निहित स्वार्थका लागि प्रयोग गर्ने कि जनकल्याणका लागि ? जनताका मुद्दा बोक्ने कि शक्तिको आडमा कुकर्महरू छोप्न प्रयोग गर्ने ? सत्ता दाउपेचमा अभ्यस्त हुँदै गएको रास्वपा प्रश्नको घेरामा छ । खासगरी रविको विवादास्पद कर्म, अवसरवादी र प्रियतावादी प्रवृत्ति, कथनी र करनीमा देखिएको आकाश-जमिनको अन्तर अनि आवेग र सन्की निर्णयहरू यी प्रश्नका स्रोत हुन् ।

अनौठो त के छ भने, यो पार्टीको विगत, वर्तमान र भविष्य एउटा व्यक्तिको भूमिकामा निर्भर छ । पुराना दलप्रति कटाक्ष गरेर नथाक्ने रास्वपाका सदस्यहरू सार्वभौम छन् त ? विडम्बना नै भन्नुपर्छ, जुन पार्टीको नाम नै स्वतन्त्र छ, त्यही पार्टीका सदस्य एक व्यक्तिको स्वार्थ र आग्रहको बन्दी भएका छन् । सभापति विवादका चाङमा उभिँदा पनि पार्टी पंक्तिभित्र यसबारे वस्तुनिष्ठ छलफल नहुनुले यो पार्टीको आन्तरिक लोकतन्त्र र भावी राजनीतिको नियति संकेत गर्छ । अपरिपक्व, आवेग र सनकपूर्ण निर्णय अनि प्रतिशोधको जगमा उभिएको राजनीतिले भीडतन्त्रलाई क्षणिक आकर्षित त गर्ला तर लोकतन्त्रमा त्यसको भविष्य सुखद हुनेछैन । (कान्तिपुर)

रास्वपाले तय गर्नुपर्ने अबको बाटो

मुकुल ढकाल

स्वतन्त्र व्यक्तिहरूको सञ्जाल बन्ने गरी सभापति रवि लामिछानेको परिकल्पनामा ७ असार ०७९ मा स्थापित राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टी (रास्वपा) ले दुई वर्ष पूरा गर्न लागेको छ । यसबीच रास्वपाले नेपाली राजनीतिमा थुप्रै उतारचढावको सामना गरेको छ । आमनिर्वाचनमा जनताको अभूतपूर्व समर्थन, उपनिर्वाचनमा सफलता र दोस्रो उपनिर्वाचनमा अनपेक्षित परिणामसम्म आइपुग्दा थुप्रै भोगाइ रास्वपासँग छ । साथै, सरकारमा सहभागिताको सन्दर्भ पनि सँगसँगै जोडिएर आउँछ ।

सबैभन्दा पहिले पार्टी स्थापनाको प्रसंग जोडौँ । सञ्चारकर्ममा नाम कमाउनुभएका लामिछानेजस्तै समाजमा प्रतिष्ठित व्यक्तिहरूबाट राजनीति डोरिनुपर्छ भन्ने मान्यताअनुसार कुनै अन्य पार्टीमा नगई पार्टी खोलेर राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टी नाम राख्यौँ । मूलधारे वा परम्परागत राजनीतिको अभ्यासमा अभ्यस्त नभएको वा थोरै ज्ञान भएको वा शासनसत्ता सञ्चालन र अन्य प्राविधिक विषयका जानकार मान्छे अगाडि बढाउने भनेर 'जान्नेलाई छान्ने' नारा ल्यायौँ । जसले गर्दा सुमना श्रेष्ठ, डा. अरनिको पाण्डे, डा. तोसिमा कार्की, डा. चन्दा कार्कीजस्ता गैरराजनीतिक तर आफ्नो क्षेत्रमा अब्बल जान्ने र राजनीतिमा कुनै अभ्यास नभएका स्वतन्त्र व्यक्तिको रास्वपा बनायौँ, चुनाव चिह्न घन्टी राख्यौँ । राजनीतिमा यसले घन्टी बजाउँछ र बेथिति सहिन्न, भ्रष्टाचारीलाई छाडिन्न भन्यौँ । त्यसैअनुसार पार्टी अगाडि बढायौँ । हामीले पार्टीलाई 'इन्डिपेन्डेन्ड पोल'का रूपमा अगाडि बढाउन खोज्यौँ । समाजमा प्रतिष्ठा हासिल गरेका स्वतन्त्र व्यक्तिलाई जोड्यौँ ।

छरिएर रहेका 'रवि लामिछानेहरू'लाई जोड्ने र १० देखि १५ वर्ष राजनीति गर्ने 'प्लाटफर्म'को परिकल्पना गरेर अगाडि बढ्यौँ । थुप्रै प्रतिष्ठित व्यक्तिहरू जोडिनुभयो । नीति-निर्माण तहमा युवालाई अगाडि बढाउन जोड दियौँ । युवा जमात र समाजमा प्रतिष्ठितका साथमा निर्वाचनमा होमियौँ । जनतालाई हाम्रा एजेन्डा बुझायौँ । आशाअनुरूप नै जनताको समर्थन पायौँ । २० सिट प्राप्त गरेर संसद्को चौथो शक्तिमा स्थापित भयौँ । इलाम उपनिर्वाचनले राम्रो पाठ सिकाएको छ । नत्र जसरी इलाममा भेल बग्यो, त्यसरी नै अन्य ठाउँमा पनि अनियन्त्रित हिसाबले बग्थ्यो । अतिरिक्त आत्मविश्वासले बढी क्षति गर्थ्यो । अहिलेको हारले आत्मविश्वासमा धक्का लागेको भए पनि नयाँ ऊर्जासाथ अगाडि बढ्नुपर्छ ।

जनादेश प्राप्तिपछि हामी सत्ता साझेदार दलका रूपमा सरकारमा गयौँ । सुधारका कैयन् प्रयास गर्दैगर्दा छोटो समयमै हामीलाई हटाइयो । न्यायालयको निर्णय स्वीकार गरेर उपनिर्वाचनमा गयौँ । जनताले हामीलाई थप जनादेश दिएर पठाए । चितवन २ मा सभापति लामिछानेसहित तनहुँ १ बाट स्वर्णिम वाग्ले निर्वाचित हुनुभयो । यद्यपि बारा २ मा हामीले जित्न सकेनौँ, जमानत जफत भयो । बाराको पराजयबाट नसिक्नु नै हाम्रो सबैभन्दा ठूलो भूल भयो । गीतामा कृष्णवाणी छ, मानिसले जब इच्छा राख्छ, तब जुन इच्छा पूरा भइसकेपछि एकप्रकारको अहंकार आउँछ, इच्छा नै पूरा नभइसकेपछि निराशा आउँछ । हामीमा कताकता तलदेखि माथिसम्म सबै जित्दै छौँ भन्ने भयो । देश बनाउने शक्तिका रूपमा हामीले आफूलाई चिन्दै गर्दा बारा २ को जमानत जफतको स्थितिलाई नजरअन्दाज गर्यौं, जब कि बढी फोकस त्यसमै हुनुपर्थ्यो ।

दुई सिट जितेको उत्साहलाई केन्द्रमा राखेर अघि बढ्यौँ । उत्साहित भएर बारा पुग्नुपर्नेमा हामी अलमलियौँ । उत्साहले बाराको निराशालाई भर्नुपर्ने दायित्व हामीले बिर्सियौँ । त्यसपछि 'मिसन ०८४' सुरू भयो । रास्वपाका सांसदले सदनमा रचनात्मक प्रतिपक्षको भूमिका खेल्नुभयो । राजनीतिमा केही न केही गर्ने हुटहुटी बोकेका साथीलाई स्थापित गर्ने अवसर पनि भयो । यसबीच पार्टीको राजनीतिक दर्शन स्पष्ट गरी आफूलाई लोकतान्त्रिक शक्तिका रूपमा स्थापित गर्‍यौँ ।

प्रतिपक्षी भूमिकामा रहँदै गर्दा पुनः सरकारमा जाने परिस्थिति बन्यो । सरकारमा जाने भनेको काम गर्न जाने भन्ने हाम्रो बुझाइ हो । प्रतिपक्षमा रहँदा अन्य दलबाट तिमीहरू पनि बोल्ने मात्रै हो के गर्छौ र भन्ने प्रश्न आएका थिए । हामीले के गर्‍यौँ भनेर जनताले परिणाम खोजिराखेको वेला सरकारमा गएर 'पर्फम' गर्ने हो भने त्यसले नतिजा दिन्छ भनेर हामी गयौँ । पंक्तिकार र धेरै साथीलाई एकैपटक ०८४ मा जनताको म्यान्डेट लिएर सरकारमा जानुपर्छ भन्ने नलागेको होइन । अहिले सरकारमा गएर परीक्षण हुँदा पर्फम गर्न सके त राम्रै हुन्छ, नसके जनताले हिसाबकिताब गर्छन् नै । त्यसैले सरकारमा जानु भनेको औचित्य पुष्टि गर्नु हो । नेपालको राजनीतिमा काम गर्ने पार्टीका लागि ठूलो 'स्पेस' छ । प्रतिपक्षी भूमिका मात्र होइन, सत्ता पक्ष भएर सरकारमै गएर काम गरेर देखाउन सकेको खण्डमा ठूलो स्पेस हुन्छ र मिसन ०८४ अझ सफल हुन्छ भन्ने मान्यताअनुरूप हामी सरकारमा गएका हौँ ।

सरकारमा जानुअघि उपनिर्वाचनको मिति तय भयो । उपनिर्वाचनमा हाम्रा केही चुनौती थिए । समावेशी सहभागिताको सवालमा प्रश्न थियो । बारा २ मा मधेसी समुदाय नभएकाले नतिजामा असर परेको देखिन्थ्यो । जलेश्वर बैठकमा यो कमजोरीलाई आत्मसात् गरेका थियौँ । समावेशी अनुहार र आमतहबाट स्थानीय उठाउनुपर्छ भन्ने हिसाबले इलाम २ मा उम्मेदवार तय गर्‍यौँ । चुनाव जित्ने नै लक्ष्य थियो । तर, त्यो माहोलमा पार्टी बग्न पुग्यो । यहाँनेर नेतृत्वमा बस्ने हाम्रो कमजोरी भयो । मन्त्री र अन्य नेता त्यसरी जान हुँदैनथ्यो । चुनाव प्रचारमा रोक्न पनि सकिएन । हार्नु ठूलो कुरा थिएन ।

तर, सारा शक्ति लगाएर पनि हार्‍यो भन्ने जुन अर्थ लाग्यो, त्यो गलत भयो । त्यसले निराशा बढायो । सामान्यतः हार्दै छौँ भन्ने हामीसँग भएको सर्वेले देखाएको भए पनि यो तहमा हार्छौं भन्ने थिएन, नतिजा अनपेक्षित नै भयो । प्रतिस्पर्धामा तेस्रो हुन्छ भन्ने मूल्यांकन थियो । तर, जमानत जफत भयो । त्यस क्रममा पार्टीको जुन बगाइ थियो, त्यसलाई नियन्त्रण गर्न सकिएन । शक्ति प्रदर्शनका क्रममा रणनीतिक 'मुभमेन्ट' भए । कता कता जानिएन । ब्याक फायर भयो । शक्ति प्रदर्शनले चुनाव जितिँदैन भन्ने सन्देश पनि दियो । नियन्त्रित तरिकाले हामी जानुपर्थ्यो । परिपक्व रणनीति बनाउन सकिएन ।

उपचुनावको सन्देश

हामीले आम निर्वाचन र दुइटा उपनिर्वाचनमा भाग लियौँ । इलाम उपनिर्वाचन रास्वपाले प्रतिस्पर्धीका रूपमा सामना गरेको पहिलो चुनाव हो । रास्वपाका लागि यो तेस्रो चुनाव होइन । किनभने आम निर्वाचन हामी लड्दै छौँ भन्ने पुरानालाई थाहै थिएन । दोस्रो चुनावमा यिनीहरू भेल हो, हुरी हो भनेर नजरअन्दाज गर्दागर्दै अन्तिममा जितेपछि धक्का लाग्यो । यसपालि पहिलोपटक उनीहरूले 'काउन्ट' गरेका हुन्, यस हिसाबले यो पहिलो चुनाव हो ।

हामी हारेको पनि पहिलो चुनाव नै हो । यस हारबाट हामीलाई असल साथी चिन्ने मौका मिलेको छ । यसले राम्रो पाठ सिकाएको छ । नत्र जसरी इलाममा भेल बग्यो, त्यसरी नै अन्य ठाउँमा अनियन्त्रित हिसाबले बग्थ्यो । अतिरिक्त आत्मविश्वासले बढी क्षति गर्थ्यो । अहिलेको हारले आत्मविश्वासमा धक्का लागेको भए पनि नेतृत्वले आत्मसात् गर्दै व्यवस्थापन गरेर नयाँ ऊर्जासाथ अगाडि बढ्नुपर्छ । 'इनरसिया' रोकिएको छ भने 'फोर्स' लगाएर बढाउने, 'स्पिड'मा छ भने फोर्स लगाएर रोक्ने सिद्धान्त छ । हाम्रो स्पिड यति थियो कि त्यसबाट दुर्घटना निश्चित थियो । त्यसमा जनताले ब्रेक लगाइदिए । जहिले पनि नियन्त्रित रूपमा अगाडि बढ्नुपर्छ भन्ने पाठ यसले सिकाएको छ ।

०८४ मिसनमा कस्तो असर ?

नेतृत्वमा बसेका हामी सबैले कमजोरी महसुस गरेर ब्रेक लागेको अवस्थालाई सम्हालेर राम्ररी अगाडि बढ्नु जरूरी छ ।

●●●

इलाम उपनिर्वाचनले राम्रो पाठ सिकाएको छ। नत्र जसरी इलाममा भेल बग्यो, त्यसरी नै अन्य ठाउँमा पनि अनियन्त्रित हिसाबले बग्थ्यो। अतिरिक्त आत्मविश्वासले बढी क्षति गर्थ्यो। अहिलेको हारले आत्मविश्वासमा धक्का लागेको भए पनि नयाँ ऊर्जासाथ अगाडि बढ्नुपर्छ।

●●●

अबको हाम्रो कामकारबाही र गतिविधिले अर्थ राख्छ । अहिले हामी सरकारमा डेलिभरी दिने ठाउँमा छौँ । सरकारको 'पर्फमेन्स'ले नै पार्टीका अन्य आयामलाई व्याख्या गर्छ । पार्टी भनेको एउटा मेसिनजस्तो हो । मेसिनले एकापट्टीबाट पार्टी सदस्य हाल्ने, अर्को पट्टीबाट मन्त्री, सांसद निकाल्ने रहेछ । एउटा तहसम्म यस्तो सांसद बनाउनुपर्छ भनेर मानक दियौँ । तर, आजको दिनमा कस्तो मन्त्री दियौँ भन्नेमा मेसिन अन्योलमा छ । किनभने हाम्रा चार मन्त्री सरकारमा गएको सय दिन पनि पुगेको छैन । नतिजामा कस्तो मन्त्री भन्ने मानक आउनेछ । अब यो मेसिनले राम्रो मन्त्री निकाल्छ भन्ने भयो भने मात्र जनताले भोट हाल्छन् ।

बाराबाट नसिकेको पाठ

बारा २ को उपनिर्वाचनको नतिजापछि मधेशका आठ जिल्लामा स्थानीय नेतृत्व विकासका लागि गर्नुपर्ने काम गरिएन । राष्ट्रियस्तरमा मधेशबाट नेता को हो भन्दा एकजना मनिष झा हुनुहुन्छ । एकजनाले त पुग्दैन, अरू पनि चाहिन्छ । पहाड र काठमाडौँतिर थुप्रै हुनुहुन्छ । मधेशमा यसको कमी छ । कर्णाली, सुदूरपश्चिम, पूर्वी पहाडमा पनि देखिएको छ । काठमाडौँको सेन्टर मात्रको आकर्षणले पेरिफेरीमा काम गर्दैन भन्ने बाराले प्रमाणित गरेको हो । यहाँनेर कमी भएको हो ।

अबको बाटो

इलाम उपनिर्वाचनसम्म आइपुग्दा हाम्रा थुप्रै कमजोरी उजागर भएका छन् । त्यसलाई अवसरका रूपमा लिँदै ट्र्याकमा ल्याएर मिसन ०८४ को अभियानमा केन्द्रित हुनु आवश्यक छ । उपनिर्वाचनको नतिजापछि पार्टीले जनतामा जाने निर्णय गरेको छ । पार्टी सचिवालयको निर्णयअनुसार महामन्त्रीको नेतृत्वमा समीक्षा यात्रा प्रारम्भ भएको छ । तल्लो तहसम्म पुगेर छलफल गर्ने र प्रतिवेदन बनाउने कार्यादेशअनुसार हामी देशका प्रत्येक भूभागमा पुगेर छलफल गरिरहेका छौँ ।

राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टीमा स्वतन्त्र भन्ने शब्द नै हराएको हो कि भन्ने प्रश्न उठिरहेको समयमा त्यो शब्द खोज्ने वा छोड्ने निर्णय गर्नुपर्छ । हरियो कांग्रेस, राता कम्युनिस्ट भनिनेबाहेक जुन स्वतन्त्र पोल भनियो, त्यसको आफ्नै रंग हुन्छ कि हुँदैन ? निलो हुन्छ कि हुँदैन ? वा बेरंगको हुन्छ ? वा पानी रंगको हुन्छ ? जुन हाम्रो सुरूवाती स्पिरिट थियो, त्यो मिस भएको हो कि ?

पढिरहेको, जागिर गरिरहेको, अनुभव प्राप्त समाजमा नाम कमाएको व्यक्तिले भविष्यमा राजनीतिमार्फत सेवा गर्न मेरा लागि रास्वपा छ भन्ने बनाउने कि पुरानै ढर्राको पार्टीमा योगदान गर्नुपर्ने, १० वर्षदेखि लागेको मान्छेले अवसर पाउने भन्ने प्रश्न हो । अबको दिनमा यो पार्टीमा नयाँ-नयाँ रवि लामिछानेहरूलाई ठाउँ छ कि छैन ? 'इन्डिपेन्डेन्ट स्पेस' छ कि छैन ?

इन्डिपेन्डेन्ट पोल बन्न सक्छ कि सक्दैन ? रास्वपाको स्वतन्त्र भन्ने शब्द जिउँदो हुन्छ कि हुँदैन भन्ने मुख्य प्रश्न हो । यी प्रश्नलाई हामीले ख्याल गर्नुपर्छ । रास्वपाको स्व भनेको आफू पनि हो । आफूलाई राख्ने वा राष्ट्रिय पार्टी मात्रै बनाउने ? संगठनमा जब आफूले पाइँदैन, तबसम्म त्यो भोक लाग्छ, जब आफूले पाइसक्छ, त्यसपछि अनुभवको प्रश्न आउँदो रहेछ । मान्छेको यो चरित्रलाई हामी जित्न सक्छौँ कि सक्दैनौँ ? हिजोको दिनमा फ्रेसले पाउनुपर्छ भन्दै गर्दा भोलिका दिनमा अनुभवीले पाउनुपर्छ भन्छौँ कि भन्दैनौँ ? यसको निर्क्योल गरेर अगाडि बढ्छौँ । (नयाँ पत्रिका)

पूँजीगत खर्चमा ८७ प्रतिशत ऋणकै भर

काठमाडौं । नेपाल पूर्वधार पत्रकार समाजले आयोजना गरेको 'बजेटमा पूर्वाधार क्षेत्र' छलफल कार्यक्रममा सरोकारवालाहरूले पूँजीगत खर्च ऋणमा मात्रै भर परेको बताएका छन् । करिब साढे ३ खर्ब रूपैयाँको पूँजीगत बजेटमा ८७ प्रतिशत स्रोत ऋणबाट ब्यहोर्ने गरी व्यवस्था रहेको छ ।

सरकारले साढे ३ खर्बको पूँजीगत बजेटमा १३ प्रतिशत मात्रै राजश्वबाट ब्यहोर्ने गरी विनियोजन गरेको भौतिक पूर्वधार तथा यातायात मन्त्रालयका पूर्व सहसचिव शिवप्रसाद नेपालले बताए । उनका अनुसार ३ खर्ब ५२ अर्बको पूँजीगत खर्चमा १३ प्रतिशत मात्रै राजश्वबाट ब्यहोरिएको छ । 'बाँकी आन्तरिक ऋण र बाह्य ऋणबाट ब्यहोरिने व्यवस्थाले पूर्वाधार निर्माण राज्यको प्राथमिकतामा नभएको देखिन्छ । ४७.७४ प्रतिशत आन्तरिक ऋण उठाउनेगरी बजेट आएको छ' नेपालले भने ।

गत वर्षको तुलनामा शहरी विकास मन्त्रालयमा ६६ अर्ब रूपैयाँ र भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालयको करिब १९ अर्ब रूपैयाँले बढाएर १ खर्ब ५० अर्ब रूपैयाँ पुर्याएको छ । 'मदनभण्डारी राजमार्ग र हुलाकी राजमार्गमा छुट्टाएको बजेटभन्दा बढी खर्च हुने गरेको छ,' नेपाल भन्छन्, 'खर्च हुने ठाउँमा बजेट नछुटाईपछि रकमान्तर गर्न समस्या पनि देखिएको छ ।'

भौतिक पूर्वाधार मन्त्रालय र अर्थ मन्त्रालयबीच समन्वय नहुँदा जथाभावी आयोजनामा बजेट छुट्याउने र खर्च हुने गरेको उनको भनाइ छ । सरकारले जग्गा प्राप्तीको लागि समेत वैदेशिक ऋण लिने गरेको बताए ।

'गण्डकी आर्थिक त्रिभुज परियोजनामा २ अर्ब रूपैयाँ विनियोजन गरिएको छ । जसमा १.९५ अर्ब पूँजीगत खर्च रहेको छ । परियोजनाको तयारी छैन भने खर्च हुने संभावना छैन,' नेपालले जथावाभी विनियोजनको उदाहण पेश गर्दै भने,'जग्गा प्रप्तीमा ५ अर्ब राखेको छ । यस आयोजनाको लागि अघिल्लो वर्ष १ अर्ब ३२ करोड रूपैयाँ विनियोजन गरिएको थियो । सरकार जग्गा प्राप्ती र जग्गा व्यवस्थापनको विषयमा स्पष्ट नभएको बताएका छन् । बजेटले पूर्वाधारमा भइरहेको ढिलाईलाई सम्बोधन गरेको छैन । उनले बजेटमा कार्यालय र कर्मचारीको क्षमता वृद्धि, योजना छनोट र तयारी, राष्ट्रिय गौरवको योजनाको अग्राधिकार नभएको बताए । संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको क्षेत्राधिकार र निर्माण सामाग्री नहुँदा ढुंगा गिट्टी बालुवाको समस्या समाधान नभएको बताए ।

त्यस्तै नेपाल निर्माण व्यवसायी महासंघका वरिष्ठ उपाध्यक्ष ए.डी लामाले नेपालको निर्माण उद्योग र सञ्चार माध्यमको भूमिका विषयमा कार्यपत्र प्रस्तुत गर्दै पूँजीगत खर्च ३ खर्ब ५० अर्ब रूपैयाँमध्ये २ खर्ब रूपैयाँ निर्माण व्यवसायीले खर्च गर्ने जानकारी दिए ।

उनले अहिले चिया पसलेदेखी कपडा पसलेसम्म सबै निर्माण व्यवसायी हुँदा ५० देखी ६० प्रतिशतसम्म कममा ठेक्का हालेर भाग्ने समस्या रहेको बताए । बाह्य र आन्तरिक कारणले मुल्यवृद्धि हुँदापनि मुल्य समायोजन नहुँदा निर्माण व्यवसायीले घर खेत बेचेर काम गर्ने अवस्था भएको गुनासो गरे ।

'सरकारले व्यवसायीले काम गर्न नसकेकाले पूँजीगत खर्च नभएको आरोप लाग्ने गरेको छ । यो झुटो हो,' लामा भन्छन्,'सरकारले नै व्यवसायीको ३० अर्ब रूपैयाँ बढी रकम तिर्न सकेको छैन । पैसा नपाउँदा व्यवसायीले काम गर्न पाएका छैनन् उल्टो गाली पनि खाने गरेका छन् ।'

सरकारसंगै आयोजना प्रमुख परिवर्तन नहुँदा धेरै आयोजनामा समस्या आएको उनले सुनाए । 'सरकारलाई क्षमता अनुसार मात्रै ठेक्का लिन सक्ने मापदण्ड बनाउन व्यवसायीले माग गर्दै आएका छौं । एउटैले १०० बढी ठेक्का लिएका अवस्था छन्,' उनी भन्छन्,'सार्वजनिक खरिद नियमावली बारम्बार परिवर्तन हुन्छ व्यवसायीलाई नै आरोप लाग्छ । तर धेरै पटक संसोधन हुँदा निर्माण व्यवसायीलाई नै पत्तो हुँदैन ।' सञ्चार माध्यमले निर्माण व्यवसायीलाई नकारात्मक दृष्टिकोणले मात्रै हेर्ने गरेको गुनासो गरे ।

नेपाल निर्माण व्यवसायी महासंघका महासचिव रोशन दाहालले पूर्वाधार क्षेत्रमा कानुनी समस्या रहेका कारण विदेशमा सफल भएका व्यवसायी समेत देशभित्र काम असफल हुने गरेको बताए । बजेटको विषयमा महासंघको आधिकारिक धारणा राख्दै उनले महासंघले पेश गरेका धेरै सुझाव कार्यन्वयन नभएको उल्लेख गरे ।

'गत वर्षको तुलनामा भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय र शहरी विकास मन्त्रालयको बजेट वृद्धि हुनु सकारात्मक छ,' दाहाल भन्छन्,' निर्माण व्यवसायीले बिल पेश गरेका ६० अर्ब रूपैयाँको भुक्तानी नपाउँदा मार परेको छ ।'

छलफल कार्यक्रमको, निर्माण व्यवसाय प्रवर्द्धन तथा व्यवस्थापन कार्यन्वयन समितिको प्रायोजक र नेपाल निर्माण व्यवसाय महासंघको सहकार्य गरेका थिए ।

एमसिसी उपाध्यक्ष ब्रुक्स र अर्थमन्त्री पुनबीच भेट

काठमाडौं । मिलेनियम च्यालेन्ज कर्पोरेसन (एमसिसी) उपाध्यक्ष जोनाथन ब्रूक्सले अर्थमन्त्री वर्षमान पुन अनन्तसँग भेट गरेका छन् । नेपाल भ्रमणमा रहेका उपाध्यक्ष ब्रूक्स नेतृत्वको टोलीले मन्त्री पुनलाई मंगलबार सिंहदरबारस्थित मन्त्रालयमा शिष्टाचार भेट गरेको हो ।

भेटमा मन्त्री पुनले एमसिसी परियोजनाको काम पूर्वनिर्धारित मितिमै सम्पन्न गर्न सरकार प्रतिबद्ध रहेको बताए । उनले आयोजना समयमै सम्पन्न गर्न मन्त्रालयका तर्फबाट गर्नुपर्ने काममा आवश्यक सहयोग र समन्वय हुने उल्लेख गरे ।

'एमसिसी कम्प्याक्टका आयोजना समयमै सक्नेमा सरकारको प्रतिबद्धता छ र त्यो रहिरहन्छ,' उनले भने । एमसिसी परियोजनाअन्तर्गतका आयोजनाको काम खण्ड–खण्डमा भइरहेकाले पनि आफू समयमै सकिनेमा विश्वस्त रहेको उनको भनाइ थियो । परियोजना कार्यान्वयनका क्रममा आउने जमिनको मुआब्जा, वन क्षेत्रको प्रयोगजस्ता समस्या एमसिए नेपालमार्फत समाधान हुने विश्वास मन्त्री पुनले दिलाए ।

उपाध्यक्ष ब्रूक्सले एमसिसी परियोजनाअन्तर्गत निर्माणाधीन विद्युत् प्रसारणलाइन र सडक निर्माणमा भइरहेको प्रगतिबारे अवगत गराएका थिए । उनले आयोजनाको हालसम्मको कार्यप्रगति सन्तोषजनक रहेको बताए ।

झन्डै ६० अर्ब रूपैयाँबराबरको एमसिसी सम्झौताअन्तर्गत पाँच वर्षभित्र तीन सय १५ किलोमिटर लामो विद्युत् प्रसारणलाइन र ७७ किलोमिटर सडक निर्माण हुनेछ । सम्झौताअनुसार ६० अर्बमध्ये ४५ अर्ब एमसिसीले अनुदानमा उपलब्ध गराउँछ भने १५ अर्ब रूपैयाँ नेपाल सरकारले आफ्नोतर्फबाट लगानी गर्नेछ ।

एमसिसीबाट नेपालले प्राप्त गर्ने ४५ अर्ब अनुदानमध्ये अधिकांश रकम नेपाल–भारत अन्तरदेशीय प्रसारणलाइन निर्माणमा खर्च गरिनेछ । आयोजनाले बुटवलबाट भारतको गोरखपुरसम्म सीमापार प्रसारणलाइन निर्माण गर्नेछ । तीन सय १५ किलोमिटर लामो डबल सर्किट ४ सय केभी प्रसारणलाइन निर्माण हुनेछ ।

यस्तै, नुवाकोटको बेलकोटगढी नगरपालिकास्थित रातमाटे, तनहुँको दमौली र नवलपरासी पश्चिमको भुमहीमा सबस्टेसन निर्माणको काम अघि बढेको छ । यस्तै, रातमाटेबाट काठमाडौंको लप्सीफेदीमा नेपाल विद्युत् प्राधिकरणद्वारा निर्माणाधीन चार सय केभी सबस्टेसन र मकवानपुरको हेटौँडामा रहेको प्राधिकरणकै चार सय केभी सबस्टसन दुवैमा रातमाटेबाट विद्युत् प्रवाह गरिनेछ । चार सय किलोभोल्ट उच्च क्षमताको विद्युत् प्रवाह गर्न सक्ने यो नेपालको हालसम्मकै ठूलो प्रसारणलाइन हो ।

आयोजनाअन्तर्गत आठ सय ५६ वटा टावर बन्नेछन् । काठमाडौं, नुवाकोट, सिन्धुपाल्चोक, धादिङ, मकवानपुर, चितवन, तनहुँ, पाल्पा, नवलपुर र पश्चिम नवपरासी जिल्लालाई प्रसारणलाइनले छुन्छ ।

परियोजनाअन्तर्गत तीन सय पाँच किलोमिटर रणनीतिक सडक सञ्जालको मर्मत, सम्भार र गुणस्तर सुधारको काम हुनेछ । पूर्व–पश्चिम महेन्द्र राजमार्गअन्तर्गत दाङको भालुवाङबाट पश्चिमतर्फ धानखोला–लमही सडकखण्डको ४० किलोमिटर सडक नयाँ प्रविधिमार्फत विस्तार तथा सोही राजमार्गको दाङ र अर्खाचाँखीमा पर्ने लमही–शिवखोला खण्डको ३७ किलोमिटर सडक मर्मतको काम अघि बढेको छ । एमसिसीअन्तर्गत मध्य पहाडी पुष्पलाल लोकमार्गको पोखरा–बाग्लुङ सडकखण्ड विस्तारको काम करिब सकिएको छ ।

खेलकुद

ब्याटिङ नचल्दा टि-२० विश्वकपको पहिलो खेलमा नेपाल नेदरल्यान्ड्ससँग ६ विकेटले पराजित

आइसिसी टी–२० विश्वकप क्रिकेट प्रतियोगिताअन्तर्गत मंगलबार राति समूह 'डी'को नेपाल नेदरल्यान्ड्ससँग ६ विकेटले पराजित भएको छ । अमेरिकाको डालासमा भएको खेलमा टस हारी पहिलो ब्याटिङ गरेको नेपालले १९.२ ओभरमा सबै विकेट गुमाएर एक सय ६ रनको मध्यम योगफल बनाएको थियो ।

प्रत्युत्तरमा नेदरल्यान्ड्सले १८.४ ओभरमा चार विकेटको क्षतिमा एक सय नौ रन जोड्दै जित निकालेको हो । नेदरल्यान्ड्सको जितमा म्याक्स ओ डाउडले अर्धशतकीय इनिङ्स खेलेका थिए । उनले ४८ बलमा चार चौका र एक छक्का प्रहार गरी ५४ रनको योगदान दिए । उनले बास डी लिडेसँग पाँचौं विकेटका लागि २० बलमा २९ रनको साझेदारी गर्दै टोलीलाई जित दिलाएका हुन् ।

नेदरल्यान्ड्सलाई अन्तिम ३ ओभरमा १९ रनको आवश्यक थियो । मध्यम योगफल रक्षा गर्न क्रिजमा ओर्लेको नेपालले इनिङ्सको १८औं ओभरसम्म नेदरल्यान्ड्सलाई चुनौती दिएको थियो । १८औं ओभरमा कप्तान रोहितकुमार पौडेलले अविनाश बोहोरालाई बलिङ दिए । यसै ओभरमा नेदरल्यान्ड्सले १५ रन जोड्दा नेपालले खेल गुमायो । नेदरल्यान्ड्सविरूद्ध नेपाली फिल्डरले मिस फिल्ड गरेका थिए । उनीहरूले सहज क्याच मिस गरेका थिए ।

सोमपालको ओभरमा म्याक्स ओ'डाउडको क्याच रोहितले छाडेका थिए । इनिङ्सको १.२ ओभरमा नेपाललाई पहिलो सफलता सोमपालले दिलाए । उनले ओपनर माइकल लेभिटलाई एक रनमा दीपेन्द्रसंह ऐरीबाट क्याच आउट गराए । म्याक्स ओ र विक्रमजित सिंहले दोस्रो विकेटका लागि ४० रन जोडे । विक्रमजितले २८ बलमा २२ रन बनाए । बलिङ गर्ने क्रममा नेपालका लागि सोमपालले चार ओभरमा १८ रन खर्चेर एक विकेट लिए । दीपेन्द्रसिंह ऐरीले २ ओभरमा ६ रन खर्चिँदै एक विकेट हात पारे । अविनाशले ३.४ ओभरमा २९ रन दिँदै एक विकेट लिए ।

नेदरल्यान्ड्सका सिमर बलरले कसिलो बलिङ गर्दा पहिलो ब्याटिङ गरेको नेपालको प्रदर्शन कमजोर रह्यो । नेपालको ब्याटिङमा तीन छक्का र १० चौका प्रहार भएको थियो । नेदरल्यान्ड्सका टिम प्रिन्गल तथा लोगान भान विकले घातक बलिङ गर्दै समान तीन विकेट लिए । यसैगरी, पाउल भान मिकेरेन र बास डे लिडेले समान दुई विकेट लिँदा नेपालका खेलाडीले खुलेर स्ट्रोक लगाउन सकेनन् । दोस्रोपटक विश्वकप खेलिरहेको नेपालले आफ्ना दुवै ओपनर ३.१ ओभरमा १५ रन बनाउँदा गुमाएको थियो । कुशल भुर्तेल र आसिफ सेखबीच पहिलो विकेटका लागि १० रनको साझेदारी भएको थियो ।

इनिङ्सको १.६ ओभरमा भुर्तेल क्याचआउट भए । आसिफले चार रन जोडे । अनिल शाह र रोहित पौडेलले तेस्रो विकेटका लागि २५ रनको साझेदारी गर्दै नेपाललाई ७.४ ओभरमा ४०–३ को स्थितिमा राखे । अनिलले १२ बलमा दुई चौका प्रहार गरी ११ रन जोडे ।

उनी प्रिन्गलको ओभरमा भान विकबाट क्याच आउट भए । कुशल मल्लले नौ रन, दीपेन्द्रसिंह ऐरीले एक रन तथा सोमपाल कामी शून्य रनमा आउट भए । सोमपाल क्रिजबाट हट्दा नेपाल ६६–६ को कमजोर स्थितिमा थियो । फितलो ब्याटिङ इनिङ्समा रोहितले नेदरल्यान्ड्सका बलरविरूद्ध डटेर सामना गरेका थिए । उनले ब्याटिङमा सर्वाधिक ३५ रनको योगदान दिन ३७ बलमा पाँच चौका प्रहार गरे । उनी इनिङ्सको १५.६ ओभरमा प्रिन्गलबाट क्याच आउट भए । त्यसपछि करण केसीले १२ बलमा दुई छक्काको सहयोगमा १७ रन बनाए । गुल्सन झाले १५ बलमा एक छक्काको सहयोगमा १४ रन जोडे ।

नेपालका कप्तान रोहितले चालू विश्वकपमा कीर्तिमान बनाएका छन् । अमेरिका र वेस्ट इन्डिजले संयुक्त रूपमा आयोजना गरिरहेको विश्वकपमा सहहभागी १० टोलीमा उनी सबैभन्दा कान्छा कप्तान बनेका छन् । उनले नेदरल्यान्ड्सविरूद्ध प्रतिस्पर्धा गर्दै यो कीर्तिमान राखेका हुन् ।

कर्पोरेट

● ग्लोबल आइएमईलाई 'प्रोसेस इनोभेसन अवार्ड'

ग्लोबल आइएमई बैंक इन्फोसिस फिनाकलको प्रोसेस इनोभेसन अवार्ड २०२४ बाट सम्मानित भएको छ । इन्फोसिस फिनाकलद्वारा आयोजित उक्त अवार्ड कार्यक्रममा बैंकलाई 'इन्ट्रिग्रेसन अफ सेक्युरिटी डिपोजिट लकर इसुयन्स एन्ड इकमर्स कार्ड इसुयन्स' विधामा उत्कृष्ट बैंकका रूपमा सम्मान गरिएको हो । आफ्नो कोर बैंकिङ सफ्टवेयरका लागि फिनाकल प्रयोग गर्दै आइरहेको बैंकले नवीनतम सेवा दिँदै आइरहेको छ । यस सम्मानले बैंकलाई आउँदा दिनमा थप नवीन र अत्याधुनिक प्रविधिका बैंकिङ सफ्टवेयर प्रयोग गर्दै सुरक्षित र सहज बैंकिङ सेवा प्रदान गर्न थप हौसला मिलेको बैंकले जनाएको छ ।

● हिमालयनको विराटनगर शाखा स्थानान्तरण

हिमालयन बैंकले विराटनगरमा आफ्नो शाखा स्थानान्तरण गरेको छ । बैंकले सिभिल बैंकलाई प्राप्ति गरेसँगै नजिक भएका शाखा सञ्जालमध्ये विराटनगर शाखा-२ लाई स्थानान्तरण गरी रोडशेष चोक, विराटनगर-१२, मोरङमा रोडशेष शाखाको नामबाट सम्पूर्ण बैंकिङ सेवा सञ्चालनमा ल्याएको छ । बैंकको उक्त शाखाको उद्घाटन उद्योग वाणिज्य संगठन मोरङका अध्यक्ष राकेश सुराणा तथा बैंकका कोशी प्रदेशका प्रदेश प्रमुख सन्तोष पराजुलीले गरे । हाल बैंकले देशभरका एक सय ७४ शाखा, २० विस्तारित काउन्टर, दुई सय ६४ एटिएममार्फत बैंकिङ सेवा प्रदान गर्दै आएको छ ।

● एनआइसीको मधेश प्रादेशिक र वीरगन्ज शाखा आफ्नै भवनमा

एनआइसीको मधेश प्रादेशिक र वीरगन्ज शाकाठमाडौं/ एनआइसी एसिया बैंकले मधेश प्रादेशिक कार्यालय र वीरगन्ज शाखा कार्यालय आफ्नै भवनबाट सञ्चालनमा ल्याएको छ ।

यसअघि बर्दीबास नगरपालिकामा रहेको मधेश प्रादेशिक कार्यालय र वीरगन्ज महानगरपालिकामै रहेको वीरगन्ज शाखा नवनिर्मित भवनमा स्थानान्तरण भई सम्पूर्ण बैंकिङ कारोबार सञ्चालन भइरहेको बैंकले जनाएको छ । बैंकले निर्माण गरेको उक्त नवनिर्मित भवनबाट प्रादेशिक कार्यालय र शाखा सञ्चालनमा ल्याएपश्चात् ग्राहक महानुभावलाई सम्पूर्ण किसिमका अत्यावश्यक बैंकिङ सेवा लिन थप सहज हुने बैंकले विश्वास लिएको छ ।

● एनआइसीले पायो 'इनोभेसन अवार्ड'

एनआइसी एसिया बैंकले वित्तीय क्षेत्रमा उत्कृष्ट डिजिटल प्रोडक्ट ल्याएको भन्दै प्रतिष्ठित 'इन्फोसिस फिनाकल इनोभेसन अवार्ड्स् २०२४' प्राप्त गरेको छ । अन्तर्राष्ट्रियस्तरको सेवाप्रदायक इन्फोसिस फिनाकलले हरेक वर्ष आयोजना गर्ने इनोभेसन अवार्ड्सअन्तर्गत सन् २०२४ का लागि 'च्यानल इनोभेसन प्लाटिनम' अवार्डबाट बैंक सम्मानित भएको हो । नेपालको डिजिटल बैंकिङ सेवामा इनोभेटिभ र उत्कृष्ट प्रोडक्ट आइसर्भ ल्याए अनलाइन बैंकिङ सेवा प्रदान गरेबापत इनोभेसन विधामा उक्त अवार्ड प्राप्त गरेको हो । आइसर्भ यस बैंकले ल्याएको नेपालको उत्कृष्ट डिजिटल प्लेटफर्म हो, जसले भौतिक रूपमा बैंकको शाखा कार्यालय नपुगी आफ्नै घर वा कार्यालयबाट डिजिटल बैंकिङ सेवा उपभोग गर्ने सुविधा उपलब्ध गराएको छ ।

● धनगढी उपमहानगर र गलेश्वर आश्रमलाई महालक्ष्मीको आर्थिक सहयोग

महालक्ष्मी विकास बैंक लिमिटेडका विभिन्न शाखाले नगरपालिका र आश्रमलाई सहयोग गरेका छन् । जसअन्तर्गत बैंकको धनगढी शाखाले धनगढी उपमहानगरपालिकाको 'नगरप्रमुख शैक्षिक सुधार कोष'लाई एक लाख ५० हजार रुपैयाँ सहयोग हस्तान्तरण गरेको छ । ग्रामीण क्षेत्रका सामुदायिक विद्यालयमा अध्ययन गर्ने बालबालिकाले आर्थिक अभावका कारण बीचैमा पढाइ छाड्नुनपरोस् भनेर स्थापना गरिएको नगरप्रमुख शैक्षिक सुधार कोषमार्फत विपन्न परिवारका बालबालिकाको शैक्षिक गुणस्तर सुधार्न गर्न मद्दत पुऱ्याउने उद्देश्यले बैंकले उक्त सहयोग गरेको जनाएको छ ।

बैंकको सुदूरपश्चिम प्रदेश प्रमुख सुनीलकुमार नेपालले धनगढी उपमहानगरपालिकाका नगर प्रमुख गोपाल हमाललाई उक्त रकमबराबरको चेक हस्तान्तरण गरे ।त्यसैगरी, नारायणगढ शाखाले देवघाटधाम, तनहुँस्थित गलेश्वर आश्रमलाई तीन लाख रुपैयाँ सहयोग हस्तान्तरण गरेको छ ।

आश्रमले शिव मन्दिर निर्माण गरिसकेको, तर आर्थिक अभावका कारण मन्दिर प्रांगणमा नेपाली ढुंगा बिछ्याउने कार्य बाँकी रहेकाले सो कार्य सम्पन्न गर्नका लागि बैंकले उक्त सहयोग गरेको बैंकको भनाइ छ । बैंकको बाग्मती प्रदेश 'ख' प्रमुख शम्भुप्रसाद पराजुलीले गलेश्वर आश्रमलाई उक्त रकमबराबरको चेक हस्तान्तरण गरेका हुन् । त्यसैगरी, महिलबार (लुम्बिनी) शाखाले लुम्बिनीमा निःशुल्क पानी तथा मिठाई वितरण गरेको बताएको छ ।

● प्यारामाउन्ट मोटर्स र नबिल बैंकबीच साझेदारी

विद्युतीय सवारीसाधन (इभी)को आधिकारिक विक्रेता प्यारामाउन्ट मोटर्स प्रालिले वित्तीय सुविधा उपलब्ध गराउन नबिल बैंकसँग साझेदारी गरेको छ । वुलिङ इभीका पारखीको पहुँचमा पुऱ्याउन र आर्थिक सहजता प्रदान गर्न यो सहकार्य गरिएको कम्पनीले जनाएको छ ।

यो साझेदारीसँगै वुलिङ बिंगो इभीमा सामेल हुन चाहने ग्राहकले नबिल बैंकको वित्तीय सुविधा लिन सक्नेछन् । यसमा सात वर्षसम्मको फ्लोटिङ ऋण सुविधा र गाडीको ८० प्रतिशतसम्म मूल्यको फाइनान्सिङ सुविधा रहेको छ । ग्राहकले पाँच वर्षका लागि ९.९९ प्रतिशत र ७ वर्षका लागि १०.४९ स्थिर ब्याजदर या आधार दरसँगै प्रिमियम मोडलमा १ देखि ३ प्रतिशत अस्थिर ब्याजदर छनोट गर्न सक्नेछन् । साथै, बैंकले व्यक्तिगत कर्जाका लागि भ्याटबिलको ८० प्रतिशसम्म र फर्मका लागि ७० प्रतिशतसम्म फाइनान्स गर्ने भएको छ । अटो लोनको अवधिका लागि बैंकको नीतिअनुसार अधिकतम सात वर्षसम्मको हुनेछ । वुलिङ बिंगो इभीका लागि सहज र सुलभ वित्तीय सुविधा प्रदान गर्न नबिल बैंकसँग साझेदारी गरेको प्यारामाउन्ट मोटर्सले जनाएको छ । नेपालमा विद्युतीय गतिशीलता प्रवर्द्धन गर्न वुलिङ बिंगो इभीलाई पहुँचयोग्य बनाउने लक्ष्यमा यो कोसेढुंगा साबित भएको कम्पनीको भनाइ छ ।

● गार्डियन माइक्रो लाइफको सेयर बिक्री प्रबन्धकमा कुमारी क्यापिटल

गार्डियन माइक्रो लाइफ इन्स्योरेन्सले प्राथमिक सार्वजनिक निष्कासन (आइपिओ) गर्ने भएको छ । कम्पनीले प्रतिसेयर १०० रुपैयाँ अंकित दरमा २२ लाख ५० हजार कित्ता आइपिओ निष्कासन गर्नेछ । कम्पनीले सेयर निष्कासनका लागि कुमारी क्यापिटल लिमिटेडलाई धितोपत्र निष्कासन तथा बिक्री प्रबन्धकमा नियुक्त गरेको छ ।

सेयर निष्कासनसम्बन्धी सम्झौतामा इन्स्योरेन्सका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत चिरायु भण्डारी तथा कुमारी क्यापिटलका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत पुष्प शर्माले हस्ताक्षर गरे । फाइनान्सले केन्द्रीय कार्यालयसहित शाखा उपशाखा तथा एक्सटेसन काउन्टर गरी देशभर २६ कार्यालयबाट सेवा प्रदान गर्दै आइरहेको छ ।

● हिमालयन लाइफ इन्स्योरेन्सको सातै प्रदेशमा वार्षिकोत्सव कार्यक्रम सम्पन्न

हिमालयन लाइफ इन्स्योरेन्स लिमिटेडले १६औँ वार्षिकोत्सवको अवसरमा आइतबार सातै प्रदेशमा विविध कार्यक्रम सम्पन्न गरेको छ । सो अवसरमा कम्पनीले विभिन्न आश्रम तथा विद्यालयका विद्यार्थीलाई खाद्यान्न र स्टेसनरी सामग्री वितरण गरेको छ । कम्पनीले कोशी प्रदेशअन्तर्गत विराटनगरमा पूर्वाञ्चल बाल सेवा आश्रमलाई स्टेसनरी तथा विराटेश्वर वृद्धाश्रमलाई निर्माण सामग्री, बिर्तामोडस्थित नमस्ते बाल तथा वृद्धाश्रमका बालबालिकालाई शैक्षिक सामग्री र वृद्धवृद्धाहरूका लागि खाद्यान्न वितरण गरेको छ ।

यस्तै, कम्पनीले मधेश प्रदेशअन्तर्गत जनकपुरस्थित राम जानकी वृद्धाश्रम, बर्दिवासस्थित भुवनेश्वरी वृद्धाश्रम र वीरगन्जस्थित मानव सेवा आश्रममा खाना खुवाउने कार्यक्रम सम्पन्न गरेको छ । बागमती प्रदेशअन्तर्गत बैंकले अपांग पुनर्स्थापना केन्द्र गोकर्णमा खाद्यान्न वितरण, चितवन देवघाटस्थित रामजानकी आश्रममा शैक्षिक सामग्री वितरण गरिएको छ भने गण्डकी प्रदेशअन्तर्गत बागलुङको मानव सेवा आश्रममा खाना खुवाउने, लमजुङ बेँसीसहरस्थित लमजुङ विद्यालयका ४० जना विद्यार्थीलाई स्टेसनरी वितरण, पोखरास्थित वर्ल्डएज होममा खाद्यान्न वितरण गरेको छ ।

लुम्बिनी प्रदेशअन्तर्गत बुटवलस्थित अपांग आश्रममा खाद्यान्न वितरण, नेपालगन्जज, पाल्पा र घोराहीस्थित नीलसागर सेवा आश्रमका वृद्धावृद्धालाई खाद्यान्न वितरण, कपिलवस्तुस्थित कैलाश आश्रममा खाना खुवाउने कार्यक्रम सम्पन्न गरेको छ भने कर्णाली प्रदेशको सुर्खेतस्थित मानव सेवा आश्रममा खाना खुवाउने कार्यक्रम सम्पन्न भएको छ ।

सुदूरपश्चिम प्रदेशअन्तर्गत टीकापुरस्थित सहारा घर, डडेल्धुरास्थित उग्रतारा संस्कृत विद्यालय, झलारीस्थित विद्यालयमा र धनगढीस्थित परिवार बालगृहमा खाद्यान्न तथा विद्यार्थीहरूलाई स्टेसनरी सामग्री वितरण गरिएको छ ।

● एनआइसीको वार्षिक अध्ययन विदेश दिवस कार्यक्रम सम्पन्न

नेपाल इन्टरनेसनल एजुकेसनल कन्सल्टेन्सी (एनआइसी)ले १५०० भन्दा बढी विद्यार्थी तान्ने गरी आफ्नो वार्षिक अध्ययन विदेश दिवस सफलतापूर्वक सम्पन्न गरेको छ । कार्यक्रममा संयुक्त राज्य अमेरिका, अस्ट्रेलिया, क्यानडा, आयरल्यान्ड र न्युजिल्यान्डका प्रख्यात विश्वविद्यालय र कलेजका प्रतिनिधिहरूले अन्तर्राष्ट्रिय शिक्षाका अवसरहरूका विषयमा प्रकाश पारेका थिए ।

विद्यार्थीहरूले भर्ना अधिकारीहरूसँग संलग्न हुने, जानकारीमूलक सत्रहरूमा भाग लिने र विदेशमा अध्ययन गर्नेबारे आवश्यक जानकारी संकलन गर्ने मौका पाए । कार्यक्रमले विश्वव्यापी शैक्षिक संस्थाहरूमा उपलब्ध शैक्षिक कार्यक्रम, छात्रवृत्ति, आवेदन प्रक्रियाजस्ता विषयहरूमा विद्यार्थीलाई मार्गदर्शन प्रदान गरेको एनआइसीले जनाएको छ ।

एनआइसी व्यापक शिक्षा र करियर परामर्श सेवाहरू प्रदान गर्न समर्पित संस्था हो ।

● आइसिएफसी फाइनान्सले ३० करोडको डिबेन्चर निष्कासन गर्ने

आइसिएफसी फाइनान्स लिमिटेडले ३० करोड रुपैयाँबराबरको ऋणपत्र '९ प्रतिशत आइसिएफसी फाइनान्स डिबेन्चर–२०८८' निष्कासन गर्ने भएको छ । कम्पनीले ऋणपत्र निष्कासन तथा बिक्री प्रबन्धकका रूपमा कुमारी क्यापिटल लिमिटेडलाई नियुक्त गरेको छ । यसबारे दुवै पक्षले समझदारी गरेका छन् । उक्त सम्झौतापत्रमा फाइनान्सका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत सुनील पन्त र कुमारी क्यापिटलका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत पुष्प शर्माले हस्ताक्षर गरे । नेपाल धितोपत्र बोर्ड, कम्पनी रजिस्ट्रारको कार्यालयलगायतका सम्पूर्ण नियामक निकायको स्वीकृतिपश्चात् ऋणपत्र निष्कासन गरिने कम्पनीले जनाएको छ ।

● वैज्ञानिक अन्न भण्डारणगृहप्रति सर्वसाधारणको चासो

नेपाल वेयरहाउजिङ कम्पनी लिमिटेडले सञ्चालन गरेको आधुनिक र वैज्ञानिक अन्न भण्डारणगृहमा सर्वसाधारणको चासो बढ्दै गएको पाइएको छ । सुरक्षित भण्डारण, प्रशोधन, बढाबढमा बिक्री, भण्डारण गरेको अनाज धितो राखी बैंक वित्तीय संस्थाबाट कर्जा पाइनेजस्ता सुविधाले यसप्रति सर्वसाधारणको आकर्षण बढेको कम्पनीले जनाएको छ । सुनसरीको गढीस्थित भण्डारणगृह सञ्चालनमा आएको तेस्रो वर्ष पूरा भएको अवसरमा कम्पनीले आयोजना गरेको उक्त अन्तर्क्रिया कार्यक्रममा कम्पनी अध्यक्ष आनन्द बगरियाले उक्त भण्डारणगृहमा दाना उद्योग र सर्वसाधारण किसानले आफ्ना अनाज भण्डारण गरेको जानकारी दिए ।

अन्तर्क्रिया कार्यक्रममा कम्पनीका महाप्रबन्धक समीरराज सत्यालले साइलोमा अनाज राख्ने तरिकाबारे जानकारी गराए । उनका अनुसार साइलोमा राखेको अन्न नौ महिनासम्म ताजा बस्छ । कुहिने, किरा लाग्नेजस्ता समस्या हुँदैन ।

सर्वसाधारणको २० प्रतिशत स्वामित्व रहेको यो कम्पनीले पर्साको बिरुवागुठीमा केही दिनअघि अन्न भण्डारणगृह सञ्चालनमा ल्याएको थियो । कपिलवस्तुको वीरपुरमा पनि चाँडै नै यो सेवा उपलब्ध गराउने तयारी कम्पनीको छ ।

● सिट्रोन इसी-३ साइन भेरियन्ट सार्वजनिक

फ्रान्सेली ब्रान्ड सिट्रोनको आधिकारिक वितरक साङ्ग्रिला मोटर्स प्राइभेट लिमिटेडले सिट्रोन इसी-थ्रीको प्रिमियम मोडेल साइन नेपालमा सार्वजनिक गरेको छ । उत्कृष्ट फिचर र डिजाइनका साथ नेपाली बजारमा उपलब्ध यो इलेक्ट्रिक गाडीले ड्राइभिङ अनुभवलाई नयाँ उचाइमा पुऱ्याउने उद्देश्य कम्पनीले लिएको छ ।

अत्याधुनिक प्रविधि र परिष्कृत आरामदायी सुविधाले सुसज्जित यस इलेक्ट्रिक गाडी सिट्रोन इसी-३ साइनमा अगाडि र पछाडि स्किड प्लेटहरू, रियर क्यामरा, रियर वाइपर, रियर डिफ्रोस्टर, लेदर न्याप्ड स्टेयरिङ ह्विल, एलोय ह्विल र इलेक्ट्रिकल ओआरभिएमजस्ता फिचरहरू समावेश रहेका र यिनीहरूले उत्कृष्ट ड्राइभिङ अनुभव प्रदान गर्ने कम्पनीले जनाएको छ । यसको सरूवाती मूल्य ३५.९९ लाख रुपैयाँ तोकिएको छ । किफायती मूल्यमा उपलब्ध इसी-३ साइनले विद्युतीय गाडीहरूको गतिशीलतालाई नेपाली बजारमा पहुँचयोग्य बनाउँदै लैजाने बताइएको छ ।

साङ्ग्रिला मोटर्स दिगो ब्याट्री व्यवस्थापनका लागि प्रतिबद्ध रहनुका साथै भारतको सबैभन्दा ठूलो लिथियम-आयन ब्याट्री लाइफसाइकल म्यानेजमेन्ट कम्पनी, लोहम क्लिनटेक प्राइभेट लिमिटेडसँग साझेदारी गरी क्षतिग्रस्त ब्याट्रीहरू प्रबन्ध गरिरहेको छ । यो साझेदारीले दिगोपन र वातावरणीय जिम्मेवारीप्रतिको समर्पणलाई पनि जोड दिएको कम्पनीको भनाइ छ । सिट्रोन एक सय ३० वर्षको विरासत बोकेको लोकप्रिय फ्रान्सेली अटोमोटिभ ब्रान्ड हो । अटोमोटिभ उद्योगमा यसले नवीनता, डिजाइनमा उत्कृष्टता र इन्जिनियरिङ क्षमताको प्रतीकका रूपमा स्थापित गरेको बताइएको छ ।

● क्रिकेट टिमलाई वाइवाइको विभिन्न प्याकेज

नेपाली चाउचाउ वाइवाइले नेपाली क्रिकेट टिमका लागि विश्वकपका अवसरमा विशेष प्याकेज ल्याएको छ । शनिबारबाट सुरु भएको विश्वकपमा नेपालले पहिलो खेल मंगलबार नेदरल्यान्ड्ससँग खेल्दै छ । चौधरी ग्रूपको सिजी फुड्सले नेपाल क्रिकेट संघ (क्यान)सँगको २० वर्षको सहयात्रालाई निरन्तरता दिन विभिन्न प्याकेज घोषणा गरेको जनाएको छ । नेपाली टिमले हरेक खेल जितेको खण्डमा एक लाख ५० हजारदेखि हरेक विकेटमा १५ हजार र हरेक रनमा एक हजार दिने घोषणा गरेको छ । त्यस्तै, शतक बनाउँदा एक लाख, अर्धशतक बनाउँदा ५० हजार, हरेक छक्कामा १२ हजार र हरेक चौकामा आठ हजार दिने बताएको छ ।

● मुक्तिनाथ विकास बैंकका ग्राहकलाई दीर्घायु पोखरा अस्पतालमा विशेष छुट

मुक्तिनाथ विकास बैंकले कास्कीको 'दीर्घायु पोखरा अस्पताल'सँग छुट प्रदान गर्ने गरी व्यावसायिक सम्झौता गरेको छ । बैंकका अनुसार यो व्यावसायिक सम्झौतापश्चात् मुक्तिनाथ विकास बैंकका ग्राहकले 'दीर्घायु पोखरा अस्पताल'का सेवा अपरेसन, प्रयोगशाला, एक्स-रे, औषधिलगायतमा २० प्रतिशतसम्म छुट प्राप्त गर्न सक्नेछन् ।

● नेसनल लाइफ इन्स्योरेन्सको बलथली भ्रमण सम्पन्न

नेसनल लाइफ इन्स्योरेन्स कम्पनी लिमिटेडले आफ्ना अभिकर्ताहरूका लागि दुई रात तीन दिनको 'बलथली भ्रमण कार्यक्रम' सम्पन्न गरेको छ ।

अभिकर्ता मासिक योजनाअन्तर्गत लक्ष्य पूरा गर्न सफल अभिकर्ताहरूलाई काभ्रेको बलथली भ्रमण गराउने र कमेडियन सुमन कार्कीसँग साक्षात्कार गराउने उद्देश्यले कार्यक्रम आयोजना गरिएको कम्पनीले जनाएको छ ।

देशैभरिबाट उत्कृष्ट व्यवसाय गरी योजनामा छनोट हुन सफल भएका करिब दुई सय वरिष्ठ अभिकर्तालाई बलथली भ्रमण गराइएको थियो । बलथली भ्रमणपश्चात् धुलिखेलमा कलाकार सुमन कार्कीको एकल मनोरञ्जनात्क प्रस्तुति रहेको थियो ।

आउँदो हप्ता...

र पार्टीगत स्वार्थलाई हेरेर सहकारी ठगी प्रकरणमा संलग्न भएका व्यक्तिहरूलाई आ आफ्नो पक्षमा लिने रणनीतिमा दलहरू लागि परेका हुनाले मात्र सहकारी ठगीको प्रकरणले संसदमा प्रवेश पाएको हो । संघीय संसदमा कुनै पनि दलको बहुमत नरहेको अवस्थामा गठबन्धन गरी सरकार निर्माण गर्नुपर्ने अवस्थामा दलहरू रहेका छन् । प्रधानमन्त्री दाहालले २०७९ मंसिर ४ गते सम्पन्न भएको निर्वाचन पछि आफू प्रधानमन्त्री बनेर ३ पटक सत्ता समिकरण बदलिसकेका छन् ।

सरकार गठन गर्न संसदको अंक गणित आवश्यक पर्ने भएकाले गर्दा ८/१० सिट सांसद भएका दलहरूले समेत बार्गेनिङ् गरेर व्यक्तिगत र पार्टीगत स्वार्थ पूरा गरिरहेका भएपनि जनताका समस्या भने समाधान हुन सकेका छैनन् भने समाधान हुन सक्ने सम्भावना समेत कमजोर बन्दै गएको छ ।

अहिलेको सत्ता गठबन्धनको महत्वपूर्ण दल रास्वपाका सभापति रवि लामिछाने माथि लागेको सहकारी ठगी प्रकरणका दुई वटा मुद्दाको सुनुवाई जेष्ठ २८ र २९ गते सर्बोच्च अदालतमा हुने भएको छ । सर्बोच्च अदालतले लामिछाने विरूद्धको मुद्दामा अन्तरिम आदेश जारी गरे लामिछाने मन्त्रीमा रहिरहने अवस्था आउँदैन । त्यसबेला रास्वपाले सरकार छाडेको खण्डमा दाहाल सरकार अल्पमतमा पर्ने निश्चित जस्तै भएको छ भने अर्को तर्फ जनता समाजवादी पार्टी नेपाल विभाजित भएको छ त्यसका विरूद्धमा समेत सर्बोच्चमा सुनुवाईको क्रम जारी रहेकाले र विभाजनलाई अदालतले अवैध ठहर गरेको खण्डमा दाहाल सरकार ढल्न सक्ने सम्भावना रहेकाले गर्दा त्यसपछिको अवस्था अहिले नै आंकलन गर्न सक्ने सम्भावना नै रहेन । दाहाल सरकारलाई एमालेका ७६ माओवादीका ३२, रास्वपाका २१, जसपाका ७, एकीकृत समाजवादीका १०, नागरिक उन्मुक्तिका ४, जनमतका ६ र ३ स्वतन्त्र सांसदको समर्थन रहेको छ । यी सबैको संख्या जोड्दा १ सय ५६ हुन्छ सरकार बहुमतमा रहन १ सय ३८ सांसदको आवश्यकता हुन्छ ।

यदि रास्वपाले सकरार छाडे उसका २१ र जसपा विभाजन अवैध ठहरे उसका ७ सांसद जसपा नेपालमै फर्किनुपर्ने र जसपा नेपालले सरकारलाई समर्थन नगर्ने भएकाले दाहाल सरकारको पक्षमा १ सय २८ सांसदमात्र रहने भएकाले गर्दा सरकार ढल्न सक्छ । यस्तो अवस्थामा रास्वपा र जसपा नेपाललाई बाहिर राखेर कुनै दलले सरकार निर्माण गर्न सक्ने सम्भावना नै देखिँदैन त्यस बेला कांग्रेसले माओवादी, जसपा र एकीकृत समाजवादीलाई मिलाएर सरकार बनाउन सक्ने अवस्था देखिएपनि त्यसबेला दाहाल प्रधानमन्त्री बन्न सक्ने सम्भावना न्यून रहेको र एकीकृत समाजवादीले प्रधानमन्त्री चाहिन्छ भन्न सक्छ । कांग्रेसले समेत आफैँ प्रधानमन्त्री लिन सक्ने भएकाले अहिले दाहाल सरकारलाई संकट बढ्दै गएको छ । राप्रपाले दोहोरो नीति लिएको हुनाले यस्तो अवस्थामा उसले कांग्रेसलाई समर्थन गर्न सक्ने सम्भावना देखिएको छ ।

दुध किसानलाई भुक्तानी दिने **कृषिमन्त्रीको आश्वासन**

झापा । कृषि तथा पशुपक्षी विकासमन्त्री ज्वालाकुमारी शाहले दुग्ध उत्पादक किसानलाई चाँडै भुक्तानीको व्यवस्था मिलाउनने बताएकी छिन् ।

झापामा भएको १४औँ विश्व दुध दिवसको अवसरमा आयोजित कार्यक्रममा बोल्दै सरकारी स्वामित्वको दुग्ध विकास संस्थान र निजी डेरीले किसानबाट खरिद गरेको दुधको महिनौँदेखि भुक्तानी नदिइरहेको भन्ने गुनासो आएकाले यथाशीघ्र समाधान गर्न सघाउने बताएकी हुन् ।

'दुग्ध उत्पादक किसानहरूले चाँडोभन्दा चाँडो भुक्तानी पाउनुपर्छ भन्नेमा हामी स्पष्ट छौँ,' उनले भनिन्, 'मैले थुप्रै व्यावसायिक किसानको गाईगोठ र डेरी उद्योगहरू अवलोकन गरेकी छु । किसानले दुधको भुक्तानी नपाएको गुनासो सुनाउनुभएको छ । जसरी भए पनि भुक्तानी हुनुपर्छ भन्ने हाम्रो मान्यता हो ।'

दुग्ध विकास बोर्ड सदस्य एवं नेपाल डेरी एसोसिएसनका पूर्वअध्यक्ष सुमित केडियाले मुलुकलाई समृद्ध र जनतालाई सुखी बनाउने राष्ट्रिय आकांक्षा पूरा गर्नका लागि दुधमा आत्मनिर्भर भएर मात्र नपुग्ने भएकाले विदेश निर्यात अपरिहार्य भइसकेको बताएका थिए ।

सरकार टिकाउन...

निर्णयक रहेका छन् ।

मधेश प्रदेशमा जनता समाजवादी पार्टी नेपालको नेतृत्वमा सरकार रहेको थियो । उपेन्द्र यादवले संघीय सरकारलाई दिएको समर्थन फिर्ता लिएर सरकारबाट बाहिरिएपछि मधेश प्रदेशमा सरकारको नेतृत्व गुमाएको छ । त्यहाँ पनि हालको सत्ता गठबन्धनको नेतृत्वमै सरकार निर्माण गर्ने उदेश्यले जनमत पार्टीलाई सरकारको नेतृत्व दिन एमाले माओवादी केन्द्र, एकीकृत समाजवादी र नागरिक उन्मुक्ति पार्टी सहमत भएका छन् । सुदुरपश्चिममा एकीकृत समाजवादी नेतृत्वको सरकार रहेको भएपनि एमाले र माओवादी सरकारमा सामेल नभएकाले गर्दा केन्द्रीय निर्णय अनुसार अब एमाले सहित माओवादी पनि सरकारमा सहभागि हुने भएका छन् ।

मधेश प्रदेशमा कांग्रेस, जसपा नेपाल र लोसपाले सरकार बनाउने प्रयास गरेका भएपनि त्यहाँ एकीकृत समाजवादीको सहयोग बेगर सरकार निर्माण हुन नसक्ने अवस्था रहेको र एकीकृत समाजवादी पार्टीले केन्द्रीय समिकरण अनुसारकै सरकार निर्माणमा सहमति जनाएका हुनाले कांग्रेस जसपा नेपालको प्रयास असफल भएको छ । जसपा नेपालका कति सांसद अशोक राईले नेतृत्व गरेको जसपामा सामेल हुन्छन् भन्ने टुँगो लागि सकेको छैन । जसपा नेपाल विभाजन भएको मुद्दा सर्बोच्च अदालतमा विचाराधिन रहेकाले गर्दा सो मुद्दाको टुँगो नलागेसम्म अशोक राई नेतृत्वमा रहेका सांसदहरूको अवस्था के हुने भन्ने अनिश्चित रहेको छ । जसपा नेपालका संघीय सरकारमा रहेका १२ सांसद मध्येका ७ अशोक राई नेतृत्वको जसपामा लागेका छन् ।

बजेटप्रति...

परिवारलाई पुर्नस्थापनाका लागि शान्तिकोष स्थापना गर्न १ अर्ब विनियोजन गरिएको छ । बजेटमा शसस्त्र द्वन्द्व, जनआन्दोलन तथा जनआन्दोलनका घाइते र अपाङ्ग भएकोलाई प्रदान गरिँदै आएको जीवन निर्वाह भत्तालाई निरन्तरता दिइएको छ । सत्ता गठबन्धन सरकारका तर्फबाट माओवादी केन्द्रका नेता समेत रहेका अर्थमन्त्री पुनले ल्याएको बजेटलाई अध्यक्ष ओलीले माओवादीतिर ढल्किएको बजेट भन्दै आलोचना गरेका छन् ।

अध्यक्ष ओलीले बजेटका बारेमा प्रर्याप्त छलफल र बहस समेत नगरिएको भन्दै असन्तुष्टि जाहेर गरेका र आफ्ना सांसदहरूलाई बजेटको आलोचना गर्दै समर्थन गर्न समेत निर्देशन दिएका छन् । यसरी सत्ताको ठुलो घटकलाई समेत बजेटले सन्तुष्टि दिन सकेको देखिएन ।

सत्ता....

छ । सहकारी बचत अपचलनमा उजुरी परेको छैन भन्दै महान्यायाधिवक्ता कार्यालयले दिएको पत्र बदर गर्न तथा निष्पक्ष छानविनका लागि लामिछानेलाई निलम्बन गर्न माग गर्दै सर्बोच्चमा परेको रिटमा सुनुवाई भएको छ । निष्पक्ष प्रहरी अनुसन्धान गर्न सुनुश्चित गर्न गृहमन्त्रीबाट निलम्बन गर्नुपर्ने माग गर्दै परेको रिटमा न्यायाधिश श्रेष्ठको इजलासबाट त्यस्तो सुनुवाई भएको हो ।

लामिछानेविरूद्ध परेको उजुरी नै झिकाउने आदेश भएकाले गर्दा अब सो मुद्दाको सुनुवाई जेष्ठ २८ गते हुने भएको छ । अदालतले सो दिन अन्तरिम आदेश दिएको खण्डमा गृहमन्त्री लामिछाने मन्त्री पदमा बसिरहन सक्ने अवस्था नरहेकाले गर्दा दाहाल सरकारलाई संकट पर्ने निश्चित जस्तै रहेको छ । लामिछाने विरूद्ध परेको अर्को रिटमा समेत जेष्ठ २९ गते नै सुनुवाई हुने भएकाले गर्दा दाहाल सरकारको भाग्यको फैसला यी दुई दिनमा निर्धारण हुने भएको छ । रास्वपा सरकारबाट बाहिरिएको अवस्थामा दाहाल सरकार ढल्न सक्छ । अहिले बहुमतमा रहेको दाहाल सरकारबाट रवि लामिछानेको पार्टी बाहिरिएको अवस्थामा फेरी अर्को गठबन्धन बन्न सक्ने वा नसक्ने भन्ने केही टुँगो छैन ।

कार्यपालिकाको...

संसदका विपक्षी दलका नेता र प्रतिनिधिसभाका उपसभामुख रहने सम्वैधानिक व्यवस्था रहेको छ । प्रतिनिधिसभामा पेश गरिएको विधेयकमा सर्वसम्मत्तिबाट निर्णय हुन नसकेमा अध्यक्ष (प्रधानमन्त्री) र तत्काल बहाल रहेका कम्तीमा ५० प्रतिशत सदस्यको बहुमतबाट निर्णय गरिने व्यवस्था गरिएको छ ।

अहिले कायम रहेको ऐनमा दुई पटक सम्ममा पनि सर्वसम्मत निर्णय हुन नसकेमा सम्पूर्ण सदस्य संख्याको बहुमतबाट निर्णय गरिने व्यवस्था रहेको थियो । प्रस्तावित व्यवस्थानुसार भने सर्वसम्मतको निर्णय गर्न दुई पटक बैठक बस्नै नपर्ने भएको छ । सदस्यहरूको बहुमत रहेपनि अध्यक्ष (प्रधानमन्त्री)को सहमति अनिवार्य गरिएकाले गर्दा सम्वैधानिक आयोगहरूलाई समेत कार्यपालिकाको दवावमा राख्न खोजिएको छ ।

अहिले संसदमा प्रस्तुत भएको विधेयक हुबहु पारित गरिए राज्यका निकायहरूबीचको शक्ति सन्तुलन भताभुङ्ग हुने संविधान्विद्हरूले बताएका छन् । उनीहरूका अनुसार बहुमत र अल्पमतको व्यवस्था कानुनमा राख्नु संविधानको भावना विपरितको कार्य भएकाले गर्दा सो विधेयक संशोधन गरिनु आवश्यक रहेको बताएका छन् ।

बजेट...

व्यक्तिहरूका दृष्टिकोणबाट मात्र बजेट आएको जस्तो देखिएकाले सो बजेटले संयुक्त सरकारले ल्याएको बजेटको अनुभूति दिन नसकेको आरोप नेकपा एमालेले लगाएको छ ।

सत्ता पक्षबाटै बजेटमा असन्तुष्टि जनाएपछि प्रधानमन्त्री दाहाल अप्ठ्यारोमा परेका छन् । प्रधानमन्त्री दाहालले आफ्नो पार्टीको केन्द्रीय समितिको बैठकमा अर्थमन्त्री पुनले समाजवाद उन्मुख बजेट ल्याएको भन्दा उनलाई धन्यवाद दिएका भएपनि सत्ताको प्रमुख घटक नेकपा एमालेका अध्यक्ष केपी ओलीले प्रधानमन्त्री दाहाललाई भेटेरै बजेट एकपक्षीय भएको भन्दै विरोध जनाएपछि प्रधानमन्त्री दाहाल अप्ठ्यारोमा परेका हुन् । सत्ता गठबन्धनमा रहेका दलहरूसँग परामर्श गरेर बजेट ल्याएको भए यो भन्दा राम्रो बजेट आउने थियो भन्दै एमालेले आलोचनात्मक समर्थन गर्ने भएको छ ।

मोदीले...

एनडीए बैठकले पुनः नरेन्द्र मोदीलाई नेता चयन गरेको भारतीय जनता पार्टीले जानकारी दिएको छ । योसँगै उनी पुनः प्रधानमन्त्री बन्ने बाटो खुलेको छ । भाजपाले चुनावमा २४० सिट जितेको छ भने आफ्ना सहयोगीहरूसँग मिलेर बहुमतको अङ्क पार गरेको छ ।

माधवसँगै...

छन् । संघीय सरकरमा सहभागि नभएका र चौथो पटक प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहाललाई विश्वासको मत दिएको जनमत पार्टीले मधेश प्रदेशको मुख्यमन्त्री पाउने निश्चित जस्तै भएकाले गर्दा उपेन्द्र यादव थप कमजोर बन्ने निश्चित रहेको छ ।

मधेश प्रदेशमा जम्मा १ सय ७ सिट रहेकोमा नेकपा एमालेमा २४, कांग्रेसका २२, जसपा नेपालका १९, जनमतका १३, माओवादीका ९ र एकीकृत समाजवादीका ७, सांसद रहेका छन् । मधेशमा ६ वर्षदेखि सरकारको नेतृत्व गर्दै आएको जसपा नेपाल संघीय सरकारबाट हटेपछि संघीय सरकारमा संलग्न भएका दलहरूको संयुक्त सरकार बन्ने र त्यसको नेतृत्व जनमत पार्टीले गर्ने भएपछि यादव थप कमजोर बन्ने अवस्था देखिएको छ ।

एमालेका २४, माओवादीका ९, जनमतका १३ र एकीकृत समाजवादी ७ र अन्यका २ गरी ५५ सांसदको सर्मथनमा सरकार बन्ने देखिन्छ । उपेन्द्र यादव जनमत पार्टीका अध्यक्ष सिके राउतसँग पराजित भएका थिए भने जनमतले पहिलो पटक राम्रो स्थान ल्याएको थियो । यस कारणले गर्दा यादवलाई संकटमाथि संकट थपिएको छ ।

संक्रामक रोगबाट बचौं र बचाऔं ।

गर्मी मौसममा मलेरिया, कालाजार, डेंगु, हैजालगायतका विभिन्न संक्रामक रोगहरू फैलिन सक्दछन् ।

त्यसैले

- संक्रामक रोग फैलाउने झिँगा, लामखुट्टे, भुसुना आदिको नियन्त्रण गरौं,
- संक्रामक रोगबाट बच्न शुद्ध र उमालेको पानी पिऔं,
- बासी तथा सडेगलेका खानेकुरा नखाऔं,
- घरभित्र र वरपरको सरसफाईमा ध्यान दिऔं ।

नेपाल सरकार
विज्ञापन बोर्ड

सगरमाथा चढ्ने घटे, ६ सय चुचुरोमा

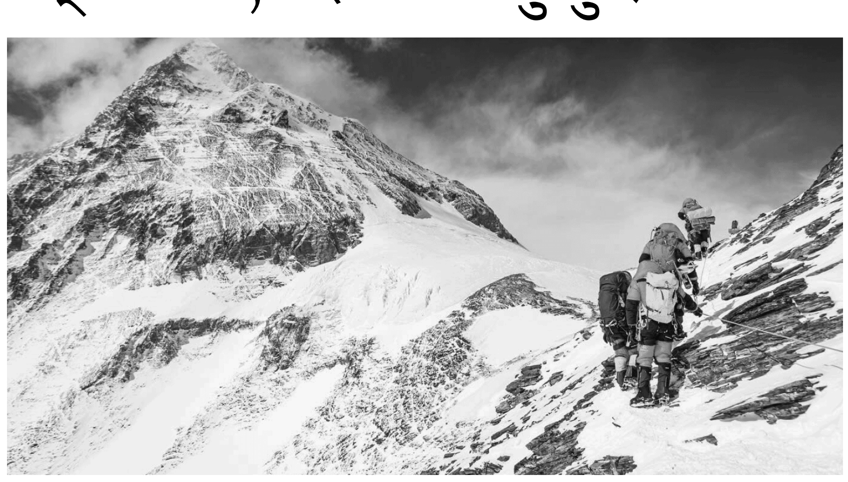

काठमाडौं । यस वर्षको वसन्तकालीन सिजनमा सर्वोच्च शिखर सगरमाथाको चुचुरो चुम्ने आरोहीहरू घटेका छन् । वसन्त सिजनमा पथप्रदर्शक (गाइड)सहित करिब ६ सयजनाले सगरमाथा आरोहण गरेको पर्यटन विभागका निर्देशक राकेश गुरूङले बताए । यो संख्या अन्तिम तथ्यांक नभएकाले केही संख्या थपघट हुने उनको भनाइ छ । सन् २०२३ को वसन्त सिजनमा गाइडसहित ६ सय ४६ जनाले सगरमाथाको चुचुरो चुमेका थिए । जसमा १३ नेपालीसहित दुई सय ८७ आरोही र तीन सय ५९ गाइड रहेका थिए ।

यो वर्ष सगरमाथा आरोहणका लागि अनुमति लिने आरोहीको संख्यामै कमी आएको छ । अघिल्लो वर्ष विभिन्न देशका चार सय ७८ आरोहीले सगरमाथा आरोहणका लागि अनुमति लिएकोमा यस वर्ष चार सय २१ जनाले मात्र अनुमति लिएको निर्देशक गुरूङले जानकारी दिए । यो वर्ष सगरमाथासहित अन्य हिमाल आरोहणको अनुमति लिनेको संख्यामै गिरावट आएको विभागले जनाएको छ ।

सन् २०२३ को वसन्त सिजनमा विभिन्न हिमाल आरोहण गर्न अनुमति लिनेहरूको संख्या ११ सय ८९ रहेकोमा यस वर्ष एक हजार दुई मात्रै रहेको छ । 'यस वर्ष आरोहीको संख्या घट्नुमा दुई-तीन कारण मुख्य छन्, सुरूमा तिब्बतर्फबाट पनि सगरमाथा आरोहण खुला गरिँदै छ भने हल्ला गरियो, कतिपयले उत्तरबाट चढ्ने तयारी गरे, तर धेरै पछि मात्र आरोहण खुला गरियो,' उनले भने, 'यही समय भारतमा लोकसभा निर्वाचन भयो, जसले गर्दा कर्मचारी, आर्मी, पुलिसलगायतले बिदा पाउन सकेनन् ।'

विश्व आर्थिक मन्दीका कारण पनि आरोहीको संख्या घटेको हुन सक्ने उनको अनुमान छ । रूस युक्रेन द्वन्द्वका कारणले धेरै देशहरू मन्दीमा फसेका कारण पनि हिमाल आरोहण गर्न आउने विदेशी आरोही घटेको गुरूङले बताए । सगरमाथा आरोहण गर्न एकजना विदेशीले ११ हजार अमेरिकी डलर रोयल्टीसहित कम्तीमा ३५/४० लाख नेपाली रूपैयाँ खर्च गर्नुपर्ने हुन्छ ।

सम्पादक/प्रकाशक : देवेन्द्र चुडाल • कार्यालय : बुद्धनगर, काठमाडौं • फोन : ४७९०२९५, मो. : ९८४१२५४८८५ • इमेल : devendrachudal@gmail.com • मुद्रण : सुनगाभा प्रिन्टिङ प्रेस, बागबजार